

DE NIEUWE TONEELBIBLIOTHEEK

Deze tekst is afkomstig van de online bibliotheek op www.denieuwetoneelbibliotheek.nl.

De rechten, inclusief en met name de rechten voor uitvoering, liggen voor alle teksten bij de auteur en het is dan ook verplicht om voor elke vorm van uitvoering toestemming bij de betreffende schrijver aan te vragen. Voor elke schrijver is het van groot belang om te weten of zijn teksten worden uitgevoerd, dus neem alstublieft bij elke lezing, encenering, bespreking in het onderwijs e.d. even contact op met de auteur! Het contact adres voor deze tekst is:

Schrijver	Anton Tsjechov
Titel	'n Meeuw
Jaar	1896
Uitvoering	Publiektheater / Ton Lutz

Copyright (C) 1896 by Anton Tsjechov

Anton Tsjechov 'n meeuw

vertaling
Chiem van
Houweninge
en Ton Lutz

Personages

Arkadina, Irina Nikolajevna *actrice*

Trepljov, Konstantin Gavrilovitsj *haar zoon*

Sorin, Pjotr Nikolajevitsj *haar broer*

Nina Michailovna Zaretsjnaja *jong meisje, dochter van een landeigenaar*

Sjamrajev, Ilja Afanasjevitsj *ex-luitenant, Sorin's rentmeester*

Polina Andrejevna *zijn vrouw*

Masja *zijn dochter*

Trigorin, Boris Aleksejevitsj *schrijver*

Dorn, Jevgeni Sergejevitsj *dokter*

Medvedjenko, Semjon Semjonovitsj *onderwijzer*

Jakov *knecht*

Kok

Dienstmeisje

eerste bedrijf

Een stuk park op het landgoed van Sorin. Een brede laan loopt recht van de toeschouwers af, diep het park in, naar een meer. De laan wordt afgesneden door een toneeltje, dat haastig voor een dilettanten-opvoering in elkaar getimmerd is, zodat het meer helemaal niet te zien is. Links en rechts van het toneeltje struikgewas. Een paar stoelen, een kleine tafel. Zojuist is de zon onder gegaan. Op het toneeltje, achter het dichte voordoek, bevinden zich Jakov en andere werklieden. Men hoort gehoest en gehamer. Masja en Medvedjenko komen van links op. Terug van een wandeling.

medvedjenko Waarom loopt u altijd in 't zwart?

masja Ik ben in de rouw om mijn leven. Ik ben ongelukkig.

medvedjenko Waarom!

in gedachten Ik begrijp het niet...

U bent gezond, uw vader is weliswaar niet rijk, maar hij kan 'r behoorlijk van komen.

Ik heb een veel zwaarder leven dan u.

Ik verdien alles bij elkaar drieëntwintig roebel in de maand, ja, en

dan moet daar nog iets vanaf voor mijn pensioen, maar toch ben ik niet in de rouw.

Ze gaan zitten.

masja Het gaat niet om geld. Ook een arme sloeber kan gelukkig zijn.

medvedjenko In theorie, ja, maar in de praktijk gaat het zo: ik, mijn moeder, twee zusters en een broertje én een salaris van niet meer dan drieëntwintig roebel. Er moet toch gegeten en gedronken worden? Er moet toch thee en suiker zijn? Er moet toch tabak zijn? We kunnen maar net het hoofd boven water houden.

masja *kijkt om naar het toneeltje* Zo meteen begint de voorstelling.

medvedjenko Ja. Zaretsjnaja gaat spelen, en het stuk is geschreven door Konstantin Gavrilovitsj. Zij zijn verliefd op elkaar en vandaag zullen hun zielen in één smelten, zij gaan samen proberen één kunstwerk tot stand te brengen. Maar mijn ziel en de uwe raken elkaar nergens. Ik houd van u, ik kan niet thuis blijven zitten, omdat ik zo naar u verlang, iedere dag loop ik zes werst heen en zes terug en ik ontmoet alleen maar onverschilligheid bij u. Dat is begrijpelijk, ik heb geen middelen van bestaan, ik heb een grote familie... Wie wil er nu gaan trouwen met een man die zelf niets te eten heeft.

masja Onzin! *snuift tabak* Uw liefde ontroert me, maar ik kan haar niet beantwoorden, dat is alles. *steekt hem de tabaksdoos toe*
Hier.

medvedjenko Wil ik niet.

stilte

masja Het is benauwd, het gaat vannacht vast onwieren. U filosofeert altijd, of u praat over geld. Volgens u bestaat er geen groter ongeluk dan armoede, maar volgens mij is het duizendmaal beter om in lompen te lopen en te bedelen, dan... Enfin, u kunt dat toch niet begrijpen...

Van rechts komen Sorin en Trepljov op.

sorin *leunt op een stok* Voor mij, beste jongen, is het buitenleven op de één of andere manier niet 'je dàt' en het is duidelijk, dat het dat nooit zal worden ook. Gisteren ben ik om tien uur naar bed gegaan en vanmorgen werd ik om negen uur wakker met 'n gevoel alsof, door 't lange slapen, mijn hersens aan mijn schedel zaten vastgeplakt en zo. *lacht* En na 't middageten ben ik per ongeluk weer ingedut en nu ben ik uitgeteld, helemaal, dit is een nachtmerrie, uiteindelijk gesproken...

trepljov 't Is waar, jij moet in de stad zitten. *heeft Masja en Medvedjenko gezien* Mensen, als het begint, worden jullie geroepen, maar nu mogen jullie hier niet zijn. Ga weg, alsjeblieft.

sorin *tot Masja* Marja Iljinitjsna, wees zo goed uw vader te vragen de hond niet aan de ketting te leggen, anders blijft ie maar janken. Mijn zuster heeft weer de hele nacht niet geslapen.

masja Praat u zelf met mijn vader. Ik doe 't niet. Bespaar me dat, alstublieft.

tot Medvedjenko Kom mee!

medvedjenko *tot Trepljov* Dus u laat ons waarschuwen wanneer 't begint.

Beiden gaan af.

sorin Dat wil dus zeggen dat die hond weer de hele nacht zal liggen janken. Mooie geschiedenis: nooit heb ik op het platte land kunnen leven zoals ik wou. Je neemt doorgaans zo'n achtentwintig dagen vakantie, je komt hier om je te ontspannen en zo, maar dan komen ze je zó aan je kop zeuren met allerlei onzin, dat je meteen de eerste dag alweer weg wilt. *lacht* Altijd ging ik met plezier hier vandaan... Maar ja, ik ben nu gepensioneerd en ik kan nergens anders naar toe, uiteindelijk gesproken. Of je wilt of niet, leven zàl je.

jakov *tot Trepljov* We gaan een bad nemen, Konstantin Gavrilovitsj.
trepljov Goed, alleen, over tien minuten moeten jullie weer op je plaats zijn. *kijkt op zijn horloge* Het begint zó.

jakov Begrepen, meneer. *gaat weg*

trepljov *laat zijn blik over het toneeltje glijden* Dat noem ik nou een theater! 'n Voordoek, dan eerste coulissen, tweede en verder een lege ruimte. Geen décor. Je kijkt zó op het meer en de horizon. We halen het doek op om half negen precies, als de maan opkomt.

sorin Schitterend!

trepljov Als Zaretsjnaja te laat komt, dan gaat natuurlijk het hele effect verloren. Ze had er al moeten zijn. Haar vader en haar stiefmoeder bewaken haar zó, dat 't voor haar net zo moeilijk is uit huis weg te komen als uit een gevangenis. *trekt de das van zijn oom recht*

Je haar zit in de war en je baard is één klit.

Je zou es naar de kapper moeten gaan,
als je 't mij vraagt...

sorin *kamt zijn baard* De tragedie van mijn leven. Ik zag er in mijn
jeugd al uit, alsof ik aan de drank was en zo... Nooit hebben ze van
me gehouden, de vrouwen. *gaat zitten* Waarom is mijn zuster uit
haar humeur?

trepljov Waarom? Ze verveelt zich. *gaat naast hem zitten* Ze is
jaloers. Ze is bij voorbaat al tegen mij, tegen de voorstelling,
tegen mijn stuk, omdat niet zij speelt, maar Zaretsjnaja. Ze kent
mijn stuk niet, maar ze vindt het nu al afschuwelijk.

sorin *lacht* Dat verbeeld je je, echt waar!

trepljov 't Is haar nu al een doorn in 't oog dat, hier op dit kleine
toneeltje, Zaretsjnaja succes zal hebben en niet zij. *kijkt op zijn
horloge* Een psychologisch curiosum, mijn moeder. Ontegenzeggelijk
een groot talent.

Ze is intelligent, ze kan om een boekje in tranen uitbarsten, dreunt
je het hele oeuvre van Nekrassov uit het hoofd op, zieken verpleegt
ze als een engel, maar probeer es in haar bijzijn Eleonora Duse te
prijzen. Oho! Je mag alleen háár bewieroken, je mag alleen over
háár schrijven, haar bejubelen, in vervoering raken van haar
buitengewone spel in 'la Dame aux Camelia's' of in 'De rook van het
leven', maar omdat hier, op het platteland deze bedwelmende roes
ontbreekt, verveelt ze zich, is ze geïrriteerd, en zijn wij allemaal
haar vijanden, is het allemaal onze schuld. Bovendien is ze
bijgelovig, ze is bang voor drie brandende kaarsen en het getal
dertien. Ze is gierig.

Op de bank in Odessa heeft ze 70.000 roebel staan, dat weet ik heel zeker. Maar vraag je haar iets te leen, dan begint ze meteen te huilen.

sorin Je verbeeldt je maar dat je moeder je stuk afschuwelijk vindt. En je windt je nu al op en zo. Rustig nou maar, je moeder aanbidt je.

trepljov *trekt bloemblaadjes uit een bloem*

Ze houdt van me, ze houdt niet van me, ze houdt van me, ze houdt niet van me. Ze houdt van me, ze houdt niet van me... *lacht* Zie je wel, mijn moeder houdt niet van me. Waarom zou ze ook? Zij wil leven, liefhebben, fleurige bloesjes dragen en ik ben al vijftientig, ik herinner haar d'r voortdurend aan dat ze al niet zo jong meer is. Als ik er niet bij ben is ze pas tweeëndertig, maar met mij d'r bij is ze achtenveertig, en daarom haat ze me.

Ze weet bovendien dat ik het theater niet erken.

Zij houdt van het theater, zij denkt dat ze de mensheid dient, de heilige kunst, maar voor mij is het theater van tegenwoordig 'n routine, 't staat bol van de vooroordelen, wanneer het doek opgaat en wanneer in een kunstmatig avondlicht, in een kamer met drie wanden deze grote talenten, deze priesters van de heilige kunst mij laten zien, hoe mensen eten, drinken, liefhebben, rondlopen, hun vesten dragen; hoe zij uit banale 'praatjes en plaatjes' nog een moraal proberen los te peuteren, een petieterige moraal, gemakkelijk te begrijpen, nuttig voor huishoudelijk gebruik; wanneer ze me in duizend variaties, altijd weer hetzelfde voorschotelen, altijd hetzelfde, dan ren ik weg, dan ren ik weg,

zoals Maupassant wegrende van de Eiffeltoren, die zijn hersens verpletterde door z'n banaliteit.

sorin We kunnen niet zonder het toneel.

trepljov We hebben nieuwe vormen nodig. Nieuwe vormen hebben we nodig en wanneer die d'r niet zijn, dan maar liever helemaal niets. *kijkt op zijn horloge* Ik hou van mijn moeder. Ik hou heel veel van haar, maar ze leidt een stompzinnig leven, eeuwig trekt ze op met die belletrist, haar naam kom je voortdurend tegen in de kranten en daar word ik zo moe van. Soms komt het egoïsme van de gewone sterveling bij me boven en dan vind ik het jammer dat mijn moeder een beroemde actrice is, en ik geloof, dat als zij een gewone vrouw was, ik gelukkiger zou zijn. Oom, bestaat er een wanhopiger en stompzinniger situatie dan deze: vaak heeft ze alleen maar beroemdheden te gast, toneelspelers en schrijvers, en in d'at gezelschap ben ik een nul. Ik word alleen maar geduld omdat ik haar zoon ben. Wie ben ik? Wat ben ik? In m' n derde jaar ben ik weggegaan van de universiteit, door 'omstandigheden buiten de verantwoordelijkheid van de redactie' zoals men dat noemt. Geen enkel talent, geen cent op zak, en volgens mijn paspoort ben ik een doodgewone burger uit Kiev. Want mijn vader was een doodgewone burger uit Kiev, hoewel ook hij een beroemd acteur was. Goed, en als dan al die artiesten en schrijvers in haar salon zo nodig waren om af en toe aandacht aan mij te schénken, dan had ik het gevoel alsof ze met hun blikken mijn onbenulligheid wilden meten. Ik raadde hun gedachten en leed onder die vernedering...

sorin Apropos, vertel es wat is dat eigenlijk voor een kerel, die belletrist? Je begrijpt hem niet. Altijd houdt ie zijn mond.

trepljov 'n Intelligente vent, eenvoudig, een beetje melancholiek, weet je. Heel aardig. Hij is nog lang geen veertig, maar hij is al beroemd, mèt een buikje... Wat zijn 'geschrijf' betreft, ja... wat zal ik je zeggen? Aardig, heeft talent... maar... na Tolstoi of Zola heb je geen trek meer in Trigorin.

sorin Ik, beste jongen, ik hou van literatoren. Vroeger heb ik twee dingen verschrikkelijk graag gewild: ik wilde trouwen en ik wilde literator worden. Maar het één noch het ander is me gelukt. Ja, zelfs een kleine literator zijn lijkt mij aardig, uiteindelijk gesproken...

trepljov *luistert* Ik hoor voetstappen. *omhelst zijn oom* Ik kan niet zonder haar leven... Alleen al de klank van haar voetstap is mooi... Ik ben waanzinnig gelukkig! *gaat snel Nina Zaretsjnaja, die eraan komt, tegemoet* Verrukkelijk schepsel... mijn droom...

nina *opgewonden* Ik ben niet te laat... Natuurlijk, ik ben niet te laat...

trepljov *kust haar handen* Nee, nee, nee.

nina De hele dag ben ik onrustig geweest, ik was zó bang! Ik was bang dat mijn vader me niet wou laten gaan... Maar hij is net weggereden met mijn stiefmoeder. Die rode hemel, de maan kan zo opkomen, ik heb de paarden opgejut en opgejut... *lacht* Maar ik ben blij. *schudt stevig de hand van Sorin*

sorin Je oogjes, ze zien eruit of je gehuild hebt. Hé, hé. Dat is niet goed...

nina Dat is zo... kijk nou 's, ik ben helemaal buiten adem... Over een half uur moet ik weer weg. We moeten opschieten! 't Kan niet, 't kan niet, om Gods wil probeer me niet hier te houden. Vader weet niet dat ik hier ben.

trepljov Inderdaad, het is tijd om te beginnen. We moeten ze gaan roepen.

sorin Dat zal ik wel even doen en zo.

Op staande voet! *gaat rechts af en zingt*
'Nach Frankreich zogen zwei Grenadiere'.

Hij kijkt om.

Op een keer begon ik ook zo te zingen en een collega-procureur zegt tegen me: 'U heeft een machtige stem, Excellentie'. Toen dacht ie even na en voegde er aan toe: 'Maar wel een weerzinwekkende'. *lacht en gaat af*

nina Mijn vader en zijn vrouw willen niet dat ik hier kom. Ze zeggen, dat het hier 'Bohémien' toegaat... ze zijn bang dat ik actrice zal worden. Maar ik word hier naar toe getrokken, naar het meer, als een meeuw... Mijn hart is boordevol van jullie. *kijkt rond*
trepljov We zijn alleen.

nina Ik geloof, dat er iemand... daar...

trepljov Niemand.

Ze kussen.

nina Wat is dat voor een boom?

trepljov Een olm.

nina Waarom is ie zo donker?

trepljov Het is al avond, dan worden alle dingen donker. Ga niet zo vroeg weg.

Ik smeek het je...

nina 't Kan niet.

trepljov En als ik naar jou toe kom, Nina?

Ik zou de hele nacht in de tuin blijven staan en naar je raam kijken.

nina Het kan niet. De nachtwaker zou je zien. Trésor is nog niet aan je gewend en zou gaan blaffen.

trepljov Ik hou van je.

nina Ssht...

trepljov *heeft voetstappen gehoord* Wie daar? Jij, Jakov?

jakov *achter het toneel* Zeker, meneer.

trepljov Allemaal op je plaats dan. Het is tijd. Komt de maan op?

jakov Zeker, meneer.

trepljov Is er spiritus? Is er zwavel? Als de rode ogen verschijnen moet het naar zwavel ruiken. *tot Nina* Ga nu, alles staat klaar daar. Ben je zenuwachtig?

nina Ja, heel erg. Je moeder... dat geeft niet, voor haar ben ik niet bang, maar Trigorin is bij jullie... om voor hem te spelen ben ik bang, ik geneer me... Een beroemde schrijver... Is hij jong?

trepljov Ja.

nina Prachtige verhalen heeft ie geschreven.

trepljov *koud* Ik weet 't niet - ik heb ze niet gelezen.

nina Je stuk is moeilijk te spelen. 't Zijn geen levende mensen!

trepljov Levene mensen! Je moet het leven niet laten zien zoals het is en niet zoals het zou moeten zijn, maar zoals het voorkomt in een droom.

Beiden gaan achter het toneel.

Polina Andrejevna en Dorn komen op.

polina Het wordt vochtig. Gaat u terug, trek overschoenen aan.

dorn Ik heb het warm.

polina U past niet op uzelf. U bent zo koppig. U bent dokter en u weet heel goed dat deze vochtige lucht slecht voor u is, maar u wilt dat ik lijd. U heeft gisteren met opzet de hele avond op het terras gezeten...

dorn *begint te zingen*

Zeg niet dat de jeugd verloren is gegaan...

polina U was zo verdiept in het gesprek met Irina Nikolajevna... U heeft de kou niet eens gemerkt. Geef toe, zij bevalt u.

dorn Ik ben vijfenvijftig.

polina Ach wat: voor een man is dat niet oud. U ziet er nog heel goed uit en u valt bij de vrouwen nog altijd in de smaak.

dorn Nou wat wilt u dan?

polina Voor een actrice gaan jullie allemaal door de knieën.

Allemaal.

dorn *zingt*

En wederom ga ik voor jou door de knieën...

Als men het gezelschap van artiesten op prijs stelt, en zich tegenover hen anders gedraagt dan tegenover - bijvoorbeeld - kooplui, dan is dat heel natuurlijk! Dat is idealisme.

polina De vrouwen werden altijd verliefd op u en vlogen u om de hals. Is dat ook idealisme?

dorn *haalt zijn schouders op* Waarom niet?

Met vrouwen heb ik altijd uitstekend op kunnen schieten. Zij hielden in de eerste plaats van de toegewijde arts in mij. Tien, vijftien jaar geleden, weet u nog, was ik de enige behoorlijke verloskundige in het gehele gouvernement. Bovendien was ik altijd een man van eer.

polina *pakt zijn hand* Lieve schat.

dorn Stil. Daar komen ze.

Arkadina komt op aan de arm van Sorin. Trigorin, Sjamrajev, Medvedjenko en Masja volgen.

sjamrajev In het jaar 1873, op de jaarmarkt van Poltava heeft ze prachtig gespeeld, gewoonweg verrukkelijk! Schitterend heeft ze gespeeld! Weet u misschien ook waar de komiek Tsjadin, Pavel Sernjonitsj nu is?

Als Raspljoevo was hij niet te evenaren, beter dan Sadovski, ik zweer het u, zeer vereerde mevrouw. Waar is hij nu?

arkadina U vraagt mij voortdurend naar wezens uit het stenen tijdperk. Hoe moet ik dat weten? *gaat zitten*

sjamrajev *zucht* Pasjka Tsjadin! Zoals hij vind je ze tegenwoordig niet meer. Het toneel is hard achteruit gegaan, Irina Nikolajevna! Vroeger stonden er machtige eiken, maar tegenwoordig zie je alleen nog maar stronken.

dorn Van die talenten die schitteren zijn er weinig meer tegenwoordig, dat is waar. Maar het niveau van de doorsnee acteur ligt hoger.

sjamrajev Dat kan ik niet met u eens zijn. Overigens is dat een kwestie van smaak.

‘De gustibus aut bene, aut nihil.’

Trepljov komt tevoorschijn.

arkadina *tot haar zoon* Lieve zoon van me, wanneer wordt er begonnen?

trepljov Over één minuut, nog even geduld alstublieft.

arkadina *citeert uit Hamlet*

Mijn zoon! Je richt mijn ogen op mijn diepste wezen. Ik zie daar zwarte ingevreten plekken, die nooit hun kleur verliezen zullen.

trepljov *uit Hamlet*

Ja, leven in het vunze zweet van een broeierig bed, schaamte, waar is uw blos?

Achter het doek klinkt een hoorn.

trepljov Dames en heren... Het begint!

Mag ik even uw aandacht?

stilte

Ik begin. *klopt met een stok op de vloer en spreekt luid*

Oh u, eerbiedwaardige oude schaduwen, u, die in dit nachtelijk uur over het meer zweeft, wiegt ons in slaap en laat ons in een droom beleven, wat er over 200.000 jaar zal gebeuren...

sjamrajev Over 200.000 jaar zal er niets meer gebeuren.

trepljov

Mogen zij ons dit niets dan tonen.

arkadina Dat mag! We slapen.

Het doek gaat open. Men kijkt uit op het meer. De maan boven de horizon weerspiegelt zich in het water. Op een grote bank zit Nina Zaretsjnaja, geheel in het wit gekleed.

nina

Mensen, leeuwen, adelaars en patrijzen, gehoornde herten, ganzen, spinnen, stomme vissen, die in het water wonen, zeesterren en alles dat niet met het oog kan worden waargenomen, in één woord alles wat leeft, alles wat leeft, alles wat leeft, heeft zijn kammervolle kringloop beëindigd... is uitgedoofd, weggekwijnd, uitgestorven... reeds duizenden eeuwen zijn voorbij, sedert deze aarde een levend wezen heeft gedragen en deze arme maan ontsteekt nu vergeefs haar lantaarn.

De kraanvogels ontwaken niet meer schreeuwend in de weide en de meikevers zoemen niet meer in de lindehaag.

Het is koud, koud, koud...

Het is leeg, leeg, leeg.

Afschuwelijk, afschuwelijk, afschuwelijk...

stilte

De lichamen van de levende wezens zijn tot stof vergaan, en de eeuwige materie heeft hen herschapen in steen, in water, in wolken en hun zielen zijn allen samengesmolten tot één,

de universele ziel van de wereld, dat ben ik... ik... in mij
huist de ziel van Alexander de Grote en van Caesar en van
Shakespeare en van Napoleon èn van de laagste bloedzuiger.
In mij is het bewustzijn van de Mensheid samengevloeid met
het instinct van de dieren.

Ik herinner mij alles, alles, alles en ieder leven leeft
opnieuw in mij.

Dwaallichtjes lichten op.

arkadina *zacht* Dàt is decadent.

trepljov *smekend/verwijtend* Mama!

nina

Ik ben alleen.

Eens in de honderd jaar open ik mijn mond om te spreken;
mijn stem klinkt troosteloos in deze leegte, en niemand die
mij hoort... en ook jullie, bleke vlammen, horen mij niet...
Voor het ochtendgloren werpt het rottend moeras jullie uit
en dan dwalen jullie rond tot de zon op komt, maar zonder
gedachten, zonder wil, zonder een sprankje leven. Bang, dat
er leven in jullie zou ontstaan, heeft de vader der eeuwige
materie, de duivel, op elk moment in jullie, zoals in de
stenen in het water, een wisseling van atomen tot stand
gebracht en onafgebroken veranderen jullie. In het heelal
blijft constant en onveranderlijk alléén de geest.

stilte

Als een gevangene, in een lege diepe bron geworpen, weet ik
niet, waar ik ben en wat mij te wachten staat. Ik weet

alleen, dat, in een hardnekkige, wrede, onbarmhartige strijd met de duivel, de oorsprong aller krachten der materie, mij de overwinning beschoren is, en dat daarna materie en geest zullen samensmelten tot één prachtig, harmonisch geheel, en dan breekt het rijk van het universele Willen aan. Maar dat zal pas geschieden, als stukje bij beetje in een lange, lange rij van duizenden jaren, de maan, de heldere Sirius en ook de aarde tot stof zullen zijn vergaan... Tot dan alléén maar verschrikking.

stilte

Tegen de achtergrond van het meer verschijnen twee rode punten.

Daar nadert hij, mijn machtige tegenstander, de duivel. Ik zie zijn verschrikkelijke, vuurrode ogen...

arkadina Het ruikt naar zwavel. Is dat nodig?

trepljov Ja.

arkadina *lacht* Ah, 't is een effect.

trepljov Mama!

nina

Hij verveelt zich zonder de Mens.

polina *tot Dorn* U hebt uw hoed afgezet.

Zet 'm weer op, anders vat u nog kou.

arkadina De dokter hier, heeft zijn hoed afgenomen voor de duivel, de vader der eeuwige materie.

trepljov *driftig, luid* Het stuk is afgelopen! Genoeg!

Doek!

arkadina Waarom maak je je nou boos?

trepljov Genoeg! Doek! Het doek, vlug!

Hij stamp met zijn voet.

Doek!

Het doek gaat dicht.

Neem me niet kwalijk, ik had uit het oog verloren, dat stukken schrijven en toneelspelen slechts gegeven is aan enkele uitverkorenen.

Ik heb het monopolie doorbroken.

Voor mij... Ik... *wil iets zeggen, zwaait met zijn hand en gaat links af*
arkadina Wat is er met hem?

sorin Irina, dat mag je niet doen, moedertje... Zo mag je niet omspringen met het zelfrespect van een jonge man.

arkadina Maar wat heb ik dan tegen 'm gezegd?

sorin Je hebt hem beledigd.

arkadina Hij heeft ons zélf van te voren gewaarschuwd, dat het een grapje zou zijn en ik heb zijn stuk dus ook als een grapje opgevat.

sorin Maar toch...

arkadina Nu blijkt, dat hij een geweldig meesterwerk heeft geschreven. Zeg, alsjeblieft! Dus hij heeft dit stuk en deze zwavelstank niet als een gràpje bedoeld maar als een demonstratie... Hij heeft ons een lesje willen geven, hoe er geschreven en wat er gespeeld moet worden. Dat wordt zo zoetjes aan vervelend. Die voortdurende uitvallen naar mij, die speldeprikken, je kan zeggen wat je wilt, daar wordt een mens toch gek van.

't Is een nukkig, zelfingenomen jongetje.

sorin Hij wilde je een plezier doen.

arkadina O ja? Hij heeft anders niet één of ander gewoon stuk gekozen maar ons gedwongen, om dat decadente gebazel aan te horen. Voor de aardigheid ben ik best bereid om naar gebazel te luisteren, maar dit hier heeft de pretentie een nieuwe vorm te zijn, een nieuw tijdperk in de kunst. Ik zie helemaal geen nieuwe vorm, ik zie gewoon een slecht karakter.

trigorin Iedereen schrijft, zoals hij wil en zoals hij kan.

arkadina Dan moet ie schrijven zoals ie wil en zoals ie kan, maar dan moet ie mij er niet mee lastigvallen.

dorn Jupiter, je maakt je boos.

arkadina Ik ben Jupiter niet, ik ben een vrouw. *steekt sigaret op* En ik maak me ook niet boos, het irriteert me alleen maar dat een jong mens zó zijn tijd verlummelt. Ik heb hem niet willen beledigen.

medvedjenko Er is geen enkele reden om de geest van de materie te scheiden want misschien is de geest zèlf wel een combinatie van materiële atomen.

levendig tot Trigorin Ja, weet u, je zou in een stuk moeten beschrijven hoe onze broeder, de onderwijzer leeft en dat dan later opvoeren. Moeilijk, 'n moeilijk leven heeft ie.

arkadina Dat is heel juist, en laten we nu niet meer praten over stukken of atomen. Het is zo'n zàlige avond! luister, mensen, er wordt gezongen! *luistert* Wat mooi!

polina Dat is aan de overkant.

stilte

arkadina *tot Trigorin* Kom naast me zitten. Tien, vijftien jaar geleden kon je bijna iedere nacht hier aan het meer aan één stuk door muziek en gezang horen. Langs de oever hier liggen zes landhuizen. Ik weet 't nog goed: gelach, lawaai, schieten, romance na romance... De jeune premier, de afgod van al die zes landhuizen was, toen, hier, mag ik 'm even voorstellen: *knikt naar Dorn* Dokter Jevgeni Sergejitsj: ook nu is hij nog charmant, maar toen was hij onweerstaanbaar. Maar mijn geweten begint te knagen. Waarom heb ik mijn arme jongen beledigd? Ik ben ongerust. *luid* Kostja! Mijn zoon! Kostja!

masja Ik ga 'm zoeken.

arkadina Graag liefje.

masja *naar links af* Oehoe! Konstantin Gavrilovitsj! Oehoe! *af*

nina *komt van het toneeltje af* Er wordt kennelijk niet

doorgespeeld. Dan kan ik dus tevoorschijn komen. Goedenavond.

Ze kust Arkadina en Polina.

sorin Bravo! Bravo!

arkadina Bravo! Bravo! We hebben je bewonderd. Met zo'n

figuurtje en met zo'n prachtige stem, zou je niet, is het zonde om

hier op het land te blijven zitten! Je hebt absoluut talent. Hoor je?

Je moet aan het toneel gaan!

nina Oh, dat is mijn droom. *zucht* Maar die zal nooit in vervulling gaan.

arkadina Wie weet? Hier, mag ik je even voorstellen: Trigorin, Boris Alexejevitsj.

nina Oh, ik ben zó blij... *wordt verlegen*

Ik lees alles van u...

arkadina *laat haar naast zich zitten*

Niet verlegen worden, liefje. Hij is beroemd, maar hij heeft een eenvoudige ziel.

Zie je wel, hij wordt zélf verlegen.

dorn Ik neem aan dat ze het doek nu wel kunnen ophalen, dit is griezelig...

sjamrajev *luid* Jakov, haal het doek op, beste jongen.

Het doek gaat op.

nina *tot Trigorin* Een merkwaardig stuk, nietwaar?

trigorin Ik heb er niets van begrepen. Maar desalniettemin heb ik er met plezier naar gekeken. U heeft zó zuiver gespeeld en het décor was schitterend.

stilte

Er zit vast veel vis in dit meer.

nina Ja.

trepljov Ik houd van vissen. Ik ken geen groter genoegen dan tegen de avond aan de kant te zitten en naar mijn dobber te staren.

nina Ik denk altijd dat er voor degene die eenmaal de scheppingsvreugde heeft gekend, geen andere genoegens meer bestaan.

arkadina *lacht* Dat moet je niet zeggen. Als je aardige dingen tegen hem zegt, weet hij niet waar hij blijven moet.

sjamrajev Ik weet nog, in Moskou, in de opera, daar nam de beroemde Silva de lage C! En net op die avond, alsof 't afgesproken was, zat op het balkon een bas uit ons kerkkoor, en opeens, je kan je onze buitengewone verbazing voorstellen, hoorden we vanaf het balkon: 'Bravo, Silva!' Een heel octaaf lager... Kijk zo. *met diepe bas* 'Bravo Silva'...

De zaal stierf zowat...

stilte

dorn D'r vliegt een doodstil engeltje voorbij.

nina Het is mijn tijd. Tot ziens!

arkadina Waarheen? Waar ga je zo vroeg naar toe? We laten je niet gaan, hoor.

nina Papa wacht op me.

arkadina Dat is me d'r eentje, werkelijk...

Ze kussen.

Nou ja, wat kunnen we d'r aan doen!

't Spijt me, 't spijt me zo om je te laten gaan.

nina Als u eens wist, hoe moeilijk het voor mij is om weg te gaan.

arkadina Iemand zou je naar huis moeten brengen, mijn zoeterdje.

nina *geschrokken* O nee, nee...

sorin *smekend tot haar* Blijf toch...

nina Ik kan niet, Pjotr Nikolajevitsj.

sorin Blijf nog 'n uurtje of zo... nou, werkelijk...

nina *na enig aarzelen, in tranen* 't Kan niet. *drukt hem de hand en gaat vlug weg*

arkadina Eigenlijk een ongelukkig meisje.

Ze zeggen, dat haar moeder zaliger haar totale, enorme vermogen heeft nagelaten aan haar man, tot de laatste kopeke en nu zit dat meisje zonder een cent, want haar vader heeft alles al aan zijn tweede vrouw vermaakt. Het is schandalig.

dorn Ja, haar pappie is een zwijn, van formaat, dat moet je hem in alle eerlijkheid nageven.

sorin *wrijft zich in de verkleumde handen* Gaan wij ook, mensen, 't wordt te vochtig anders. Mijn benen doen pijn.

arkadina Ze lijken wel van hout, die benen van je... Je kunt er nauwelijks een stap mee verzetten. Nou, kom, laten we gaan, m'n ongelukkig ouwetje. *geeft hem een arm*

sjamrajev *geeft zijn vrouw een arm* Madame?

sorin Ik hoor die hond weer janken.

tot Sjamrajev Wees zo goed, Ilja Afanasevitsj, laat 'm losmaken.

sjamrajev Dat kan niet, Pjotr Nikolajevitsj,

ik ben bang dat er inbrekers komen in de schuur. Daar ligt al mijn gierst opgeslagen.

tot Medvedjenko, die naast hem loopt Ja, een heel octaaf lager: 'Bravo, Silva!' En hij was niet eens zanger, maar gewoon lid van het kerkkoor.

medvedjenko En wat verdient nou zo'n lid van het kerkkoor?

Allen gaan weg, behalve Dorn.

dorn *alleen* Ik weet 't niet, misschien begrijp ik er niks van, of ben ik gek geworden, maar het stuk beviel me. Het hééft iets. Toen dat meisje over de eenzaamheid sprak, en daarna, toen die rooie ogen

van de duivel verschenen, trilden mijn handen van de opwinding. Zo fris, zo naïef... Daar komt ie geloof ik... Ik zou best iets aardigs tegen hem willen zeggen.

trepljov *komt op* Er is niemand meer.

dorn Ik ben hier.

trepljov Overal in het park loopt Masja te zoeken naar mij.

Onverdragelijk wezen.

dorn Konstantin Gavrilovitsj, je stuk heeft mij buitengewoon geboeid. Het heeft iets vreemds op de één of andere manier, het slot heb ik niet gehoord, maar desondanks heeft het diepe indruk op mij gemaakt. Je hebt talent, kerel.

Je moet doorgaan.

Trepljov drukt hem krachtig de hand en omhelst hem.

dorn Oeioeioeii... wat ben jij nerveus.

Tranen in je ogen... Ik... wat wou ik zeggen? Je hebt een onderwerp gekozen uit de abstracte ideeënwereld. Dat moet ook, een kunstwerk moet absoluut een grote gedachte uitdragen. Alleen datgene is mooi, wat serieus is. Wat zie je bleek!

trepljov Dus u zegt doorgaan?

dorn Ja... en kom alleen voor de dag met wezenlijke en eeuwige dingen. Je weet, mijn leven was vol afwisseling, ik heb met plezier geleefd, ik ben tevreden, maar als ik de 'bevlogenheid des Geestes' zou ervaren, zoals jullie kunstenaars tijdens het scheppingsproces, dan geloof ik, dat ik mijn materiële huid en alles wat bij die huid behoort, zou verachten en ik zou me zo hoog mogelijk boven de aarde verheffen.

trepljov Neem me niet kwalijk, waar is Zaretsjnaja?

dorn En dan nog iets. Een kunstwerk moet helder zijn van idee. Je moet weten waarvoor je schrijft, want als je dit schilderachtige pad begaat zonder een bepaald doel, zul je verdwalen en je talent zal je ruïneren.

trepljov *ongeduldig* Waar is Zaretsjnaja?

dorn Ze is naar huis gegaan.

trepljov *vertwijfeld* Wat moet ik doen?

Ik wil haar zien... Ik moet haar zien...

Ik ga d'r heen...

Masja komt op.

dorn *tot Trepljov* Wees toch kalm, m'n vriend.

trepljov Maar hoe dan ook, ik ga d'r naar toe! Ik moet erheen.

masja Ga naar binnen, Konstantin Gavrilovitsj. Je moeder wacht op je. Ze is ongerust.

trepljov Zeg haar maar dat ik weg ben.

En ik verzoek jullie allemaal mij met rust te laten. Láát me! Loop me niet zo achterna!

dorn Nou, nou, nou, mijn beste... dat gaat toch niet... da's niet zo aardig van je...

trepljov *met tranen in zijn ogen* 't Ga u goed, dokter. Bedankt...
gaat weg

dorn *zucht* Die jonge mensen, die jonge mensen!

masja Als iemand niet meer weet wat ie zeggen moet, zegt ie: 'Die jonge mensen,
die jonge mensen'.

Ze snuift tabak.

dorn *neemt haar de tabaksdoos af en slingert die in de struiken*

Walgelijk!

stilte

Er wordt gespeeld, geloof ik, binnen.

We moeten gaan.

masja Wacht even.

dorn Wat!

masja Ik wil nog even met u praten. Ik wil u graag iets zeggen...

nerveus Ik houd niet van mijn vader, mijn hart gaat naar u uit.

Ik weet niet, ik voel, met heel mijn wezen, dat u mij begrijpt.

Helpt u mij toch, help me, anders bega ik een stommiteit, maak

ik mijn leven bespottelijk, verknoei ik het...

Ik kan zo niet verder...

dorn Wat? Waarmee helpen?

masja Ik ben ongelukkig.

Niemand, niemand weet hoe ik lijd.

legt haar hoofd tegen zijn borst Ik hou van Konstantin.

dorn Wat zijn jullie allemaal nerveus.

Wat zijn jullie allemaal nerveus en al die liefde... Oh, dit behekste meer...

teder Maar wat kan ik dan doen, mijn kind?

Wat? Wat?

tweede bedrijf

'n Croquetveld. Op de achtergrond het huis met een groot terras, links zien we het meer, waarin de zon glinsterend weerspiegeld wordt. Bloemperken. Middag. Het is warm.

Opzij van het veld zitten op een bank in de schaduw van een oude linde Arkadina, Dorn en Masja. Dorn heeft een boek op zijn knieën liggen.

arkadina *tot Masja* Kom, laten we opstaan.

Beiden staan op.

Ga 's naast me staan. Jij bent vierentwintig;
ik ben wel twee maal zo oud.

Jevgeni Sergejevitsj, wie van ons is de jongste?

dorn Jij, natuurlijk.

arkadina Alsjeblieft... En waarom?

Omdat ik werk, omdat ik voel, ik blijf in beweging, maar jij zit altijd op één en dezelfde plek, je leeft niet... En ik heb één principe: niet in de toekomst kijken. Ik denk nooit aan oud worden of aan de dood. Wat komen moet, komt.

masja En ik heb het gevoel alsof ik allang, lang geleden geboren ben. Ik sleur mijn leven achter me aan als een eindeloze sleep... En heel vaak heb ik helemaal geen zin meer om te leven. *gaat zitten* Natuurlijk is dat allemaal onzin, 'n mens moest zichzelf es flink door elkaar rammelen en alles van zich afzetten.

dorn *begint zacht te zingen*

Vertel 't haar, mijn bloemen...

arkadina Bovendien zorg ik ervoor dat ik er correct uitzie, als 'n Engelse lady. Ik, liefje, hou mezelf in de hand zoals dat heet, en altijd mijn kleren, mijn haar comme il faut. Dacht jij dat ik me ooit veroorloofd zou hebben, zo maar in een bloesje of met onverzorgd haar het huis uit te gaan, al was het maar even de tuin in? Nooit. Juist daarom zie ik er nog zo goed uit, omdat ik nooit een slons ben geweest of me heb laten gaan, zoals zoveel anderen.

Ze loopt met haar handen in haar zij op en neer, langs het veld.

Alsjeblieft... als een jong vezeltie. Ik kan zo een meisje van vijftien spelen!

dorn Tsja, dan lees ik nu maar verder... *pakt het boek op* We waren gebleven bij de molenaar en de ratten...

arkadina En de ratten. Lees maar.

Ze gaat zitten.

Of liever, geef hier, ik zal wel lezen. 't Is mijn beurt. *neemt het boek en zoekt met haar ogen langs de regels* En de ratten... Hier is 't... *leest*

En vanzelfsprekend is het voor mensen van de wereld even gevaarlijk om romanciers te verwennen en aan zich te verplichten, als het voor de molenaar is ratten te fokken op zijn zolder. Maar toch, wat zijn ze geliefd. Als dus een vrouw heeft gekozen voor een schrijver, die zij wil veroveren, dan strikt zij hem met complimentjes, vleierijtjes, aardigheidjes...

Nou, misschien gaat dat bij de Fransen zo, maar niet bij ons: niets van dat alles, wij smeden geen plannetjes vooraf. Bij ons is de vrouw als zij een schrijver wil veroveren, doorgaans al tot over haar oren verliefd op hem, doe mij een plezier, zeg! Je hoeft niet ver te zoeken, neem nou mij en Trigorin...

Sorin komt er aan, leunend op zijn stok, met Nina. Medvedjenko duwt een lege rolstoel achter hem aan.

sorin op een toon, waarop je een kind liefkoost Ja? Zijn we blij?

Zijn we vrolijk vandaag, uiteindelijk gesproken?

tot zijn zuster We zijn blij! Vader en stiefmoeder zijn weggereden naar Twerj en wij hebben nu drie hele dagen vrij!

nina gaat naast Arkadina zitten en omhelst haar Ik ben zo gelukkig!

Ik hoor er helemaal bij, nu!

sorin gaat in zijn rolstoel zitten Ze is beeldschoon vandaag.

arkadina Charmant, interessant... Omdat je zo'n verstandig meisje

bent. *kust Nina* Maar we moeten haar niet zo ophemelen, dat brengt ongeluk. Waar is Boris Alexejevitsj?

nina Bij het badhokje, hij zit te vissen.

arkadina Dat hem dat niet gaat vervelen!

Ze wil doorgaan met lezen.

nina Wat leest u daar?

arkadina De Maupassant: 'Op het water',

m'n liefje. *leest enkele regels voor zichzelf* Nou, verder is het niet interessant en niet waar. *slaat boek dicht* Ik ben onrustig. Kan iemand me zeggen wat er met mijn zoontje aan de hand is?

Waarom is hij zo vervelend en zo stug? Hele dagen zit ie aan het meer en ik zie hem nauwelijks.

masja D'r zit 'm iets dwars.

tot Nina, schuchter Hè toe, draag 'ns iets voor uit zijn stuk?

nina *haalt haar schouders op* Wil je dat?

Het is zo oninteressant.

masja *haar opwindning onderdrukkend* Als hij zelf voorleest, dan branden zijn ogen en wordt ie bleek. Hij heeft een prachtige, treurige stem en manieren als van een dichter.

Men hoort hoe Sorin snurkt.

dorn Welterusten.

arkadina Petroesja!

sorin Hè?

arkadina Slaap je?

sorin Helemaal niet.

stilte

arkadina Je wilt je niet laten behandelen,
dat is niet goed, mijn liefje.

sorin Ik wil me best laten behandelen, maar de dokter hier wil het niet.

dorn Je laten behandelen als je zestig bent!

sorin Ook op zijn zestigste wil een mens graag leven.

dorn *geërgerd* Ach! Neem dan een paar druppeltjes valeriaan.

arkadina Ik geloof dat het hem goed zou doen als ie eens ging kuren in een badplaats.

dorn Nou, dan doet ie dat toch. Of hij doet het niet.

arkadina Wat moet ik daar nou uit opmaken?

dorn Daar hoeft je niets uit op te maken.

't Is zo klaar als een klontje.

stilte

medvedjenko Pavel Nikolajevitsj zou moeten stoppen met roken.

sorin Onzin.

dorn Nee, geen onzin. Drank en tabak verwoesten de

persoonlijkheid. Na een sigaar of een glas wodka ben je al niet meer Pjotr Nikolajevitsj, maar Pjotr Nikolajevitsj plus nog iemand.

Je IK vervluchtigt, en je gedraagt je al tegenover jezelf als tegenover een derde: een HIJ.

sorin *lacht* Jij hebt mooi praten. Jij hebt 't 'r

altijd goed van genomen, maar ik! Ik heb achtentwintig jaar de rechterlijke macht gediend, maar ik heb nog niet geleefd, nog niets ondervonden, niets meegemaakt uiteindelijk gesproken, en dus is het begrijpelijk dat ik lust heb om te leven! Jij hebt je portie gehad, jij bent onverschillig geworden, vandaar jouw neiging tot filosoferen, ik wil leven en daarom drink ik voor het eten een glas sherry en rook ik sigaren en zo. Dat is alles.

dorn Je moet het leven serieus nemen en wie zich wil laten

behandelen op z'n zestigste omdat ie 't betreurt dat ie in z'n jeugd te weinig genoten heeft, die is, neem me niet kwalijk, lichtzinnig.

masja *staat op* Het is vast al tijd om te gaan eten.

Ze loopt traag en lusteloos weg.

M'n been slaapt... *af*

dorn Daar gaat ze, om voor het eten nog gauw een paar glaasjes achterover te slaan.

sorin Ze heeft ook geen geluk, 't arme schaap.

dorn Nonsens, Excellentie.

sorin Jij praat als iemand die 't allemaal al gehad heeft.

arkadina Ach, kan er iets vervelenders zijn dan deze lieve landelijke verveling! 't Is heet, 't is stil, niemand doet iets, iedereen zit maar te filosoferen... Het is goed bij jullie vrienden, ik vind 't heerlijk om naar jullie te luisteren, maar... alleen in een hotelkamer een rol zitten leren is heel wat beter.

nina *opgewonden* Heerlijk, ik begrijp u.

sorin Natuurlijk is 't in de stad veel beter.

Je zit in je werkkamer, er komt niemand onaangediend binnen, de telefoon... buiten op straat de rijtuigen en zo...

dorn *zingt*

Vertel 't haar mijn bloemen...

sjamrajev *komt op, gevolgd door Polina Andrejevna* Daar is iedereen. Goedemorgen, lieve mensen. *kust Arkadina de hand, daarna Nina* Zeer verheugd u allen in goede gezondheid aan te treffen.

tot Arkadina Mijn vrouw zegt dat u van plan bent om vandaag met haar naar de stad te gaan. Is dat waar?

arkadina Ja, dat zijn we van plan.

sjamrajev Hm... dat is uitstekend, maar hoe denkt u dan te gaan, hooggeachte mevrouw? De rogge wordt vandaag bij ons

binnengehaald, alle arbeiders zijn bezet. En met welke paarden, als ik vragen mag?

arkadina Met welke paarden? Hoe moet ik dat weten, met welke paarden?

sorin We hebben toch paarden voor de koets?

sjamrajev Voor de koets?! En waar haal ik de leidsels vandaan? Waar haal ik de leidsels vandaan? Dat is toch ongelofelijk, dat is onbegrijpelijk! Zeervereerde mevrouw!

Neemt u me niet kwalijk, ik heb eerbied voor uw talent, ik ben bereid om tien jaar van mijn leven voor u te geven, maar paarden kan ik u niet bezorgen.

arkadina Maar hoe moet ik dan gaan?

Dàt is merkwaardig!

sjamrajev Hooggeachte mevrouw, u weet niet wat het zeggen wil: een landgoed te besturen.

arkadina *driftig* Alsjeblieft! 't Oude liedje! Als 't daarom gaat neem ik vandaag nog de trein naar Moskou. Laat voor mij twee paarden in het dorp huren, anders ga ik naar het station lopen.

sjamrajev *opvliegend* Als 't daarom gaat neem ik op staande voet ontslag! U zoekt maar een andere rentmeester! *gaat af*

arkadina Iedere zomer hetzelfde, iedere zomer word ik hier beledigd! Geen voet zet ik hier meer over de drempel. *gaat af naar links, waar men een badhokje vermoedt*
Een ogenblik later ziet men haar naar het huis gaan, gevolgd door Trigorin met een hengel en een emmer.

sorin *driftig* De brutaliteit! Dat is toch...

de duivel mag 't weten! Ik heb er genoeg van, uiteindelijk
gesproken. Hier met alle paarden, hier, ogenblikkelijk!

nina *tot Polina* Irina Nikolajevna iets weigeren, een beroemde
kunstenares! Iedere wens van haar, ja zelfs iedere gril, is toch
belangrijker dan dat bedrijf van jullie? 't Is gewoon ongehoord!

polina *vertwijfeld* Wat kan ik er aan doen? Wat zou u doen in mijn
plaats? Wat kan ik er aan doen?

sorin *tot Nina* Ga mee naar mijn zuster...

we zullen haar met z'n allen overhalen om nog niet te vertrekken,
nietwaar? *kijkt in de richting waarin Sjamrajev is afgegaan*
Onverdragelijk mens. Despoot!

nina *weerhoudt hem op te staan* Blijft u zitten, blijf zitten, we
rijden u erheen...

Zij en Medvedjenko duwen de rolstoel voort.

Oh, wat ontzettend...

sorin Ja, ja, ontzettend... Maar hij is nog niet weg, ik ga met 'm
praten, nu direct.

Ze gaan weg. Alleen Polina en Dorn blijven over.

dorn Wat kunnen mensen toch vervelend zijn! Eigenlijk hadden ze
je man er allang uit moeten schoppen, maar het zal er zoals altijd
wel weer op uitdraaien, dat dat ouwe wijf van een Pjotr
Nikolajevitsj en zijn zuster hem hun excuses zullen aanbieden. Je
zal het zien.

polina Hij heeft ook de rijpaarden het land in gestuurd. En iedere
dag opnieuw van die misverstanden. Als u eens wist hoe zenuw-

achtig mij dat maakt. Ik word 'r ziek van,
kijk maar, ik beef ervan.... ik kan zijn grofheden niet langer
verdragen. *smekend* Jevgeni, mijn lieve liefste, neem me met je
mee... Onze tijd gaat voorbij, we zijn niet jong meer, we moeten
ons aan het eind van ons leven niet meer verstoppen, niet liegen.
stilte

dorn Ik ben vijfenvijftig. Dan is het te laat om je leven te
veranderen.

polina Ik weet 't, je wijst me af, omdat er behalve mij nog meer
vrouwen zijn die bij je in de smaak vallen. Ze allemaal bij je
nemen IS onmogelijk. Ik begrijp het. Neem me niet kwalijk, ik
verveel je.

Nina verschijnt bij het huis, ze plukt bloemen.

dorn Nee, helemaal niet.

polina Ik beef van jaloezie. Natuurlijk, je bent dokter, je kunt de
vrouwen niet uit de weg gaan. Ik begrijp 't...

dorn *tot Nina, die dichterbij komt* Hoe gaat 't dààr?

nina Irina Nikolajevna huilt en Pjotr Nikolajevitsj heeft een astma-
aanval.

dorn *staat op* Nou, geven we ze alletwee een paar druppeltjes
valeriaan...

nina *geeft hem de bloemen* Alstublieft...

dorn Merci bien. *gaat naar het huis*

polina *volgt hem* Wat een schattige bloemen. *bij het huis met
ingehouden stem* Geef mij die bloemen, geef mij die bloemen!

Ze krijgt de bloemen. Trekt die uit elkaar en smijt ze weg. Beiden gaan naar buiten.

nina *alleen* Wat gek om te zien, hoe een beroemd actrice huilt, en dan ook nog om zo'n onbenullige aanleiding! En nog gekker, een beroemd schrijver, de lieveling van het publiek, alle kranten schrijven over hem, zijn foto wordt overal verkocht, hij wordt in tal van vreemde talen vertaald, en hij zit de hele dag te vissen en is dolblij, als ie twee voorntjes heeft gevangen. Ik dacht dat beroemde mensen trots waren, ongenaakbaar, dat ze de grote massa zouden verachten en dat zij zich met hun roem en de schittering van hun naam zouden wreken op diegenen, die afkomst en rijkdom hoger stellen dan al het andere. Maar kijk eens, ze huilen, ze vissen, ze kaarten, ze lachen en worden boos, net zoals alle anderen...

trepljov *komt op zonder hoed, een geweer en een afgeschoten meeuw* Ben je hier alleen?

nina Ja.

Trepljov legt de meeuw aan haar voeten.

Wat heeft dat te betekenen?

trepljov Ik ben zo gemeen geweest om deze meeuw te doden. Ik leg 'm aan je voeten.

nina Wat is er met je? *neemt de meeuw op en bekijkt 'm*

trepljov *na een stilte* Heel gauw zal ik mijzelf doden op dezelfde manier.

nina Ik ken je niet terug.

trepljov Ja, ik ken jou niet meer terug.

Je bent anders tegen mij, je blik is koud,
mijn aanwezigheid hindert je.

nina Je bent de laatste tijd zo prikkelbaar geworden. Je drukt je zo onbegrijpelijk uit, altijd maar symbolen. En die meeuw hier, weer 'n symbool zo te zien, maar neem me niet kwalijk, ik begrijp het niet... *legt de meeuw op de bank* Ik ben te simpel om jou te begrijpen.

trepljov 't Is allemaal begonnen op die avond toen mijn stuk zo'n stompzinnige mislukking bleek. Vrouwen kunnen mislukkelingen niet vergeven. Ik heb alles verbrand, alles, tot de laatste letter. Als je eens wist hoe ongelukkig ik ben! Die verkillung van je is verschrikkelijk, 't is ongelofelijk, alsof ik wakker ben geworden en ineens zie dat dit meer is opgedroogd of in de aarde is weggevloeid. Je zei net, dat je te simpel was om me te begrijpen. Ah, wat valt er te begrijpen? Mijn stuk viel niet in de smaak, je minacht mijn inspiratie, je vindt me nu al een niks, een nul, zoals d'r zoveel zijn...

Hij stamp met zijn voet op de grond.

Hoe goed begrijp ik dat, ik begrijp het.

D'r steekt een spijker in mijn hersens, ah,
ik vervloek 'm, samen met mijn eerzucht
die mijn bloed uitzuigt, uitzuigt als een slang...

Hij heeft Trigorin gezien, die, een boek lezend, opkomt.

Daar komt het ware talent, een opkomst als Hamlet, zelfs het boek ontbreekt niet. *aapt hem na*

Woorden, woorden, woorden...

Die zon is nog niet eens in de buurt bij je en je glimlacht al, je blik is in z'n stralen gesmolten. Ik zal jullie niet storen. *gaat snel af* trigorin *schrijft iets in het boek* Snuift tabak en drinkt wodka...

Altijd in het zwart.

Onderwijzer houdt van haar...

nina Goeiendag, Boris Alexejevitsj!

trigorin Goeiendag. Door 'n onvoorziene samenloop van omstandigheden moeten we geloof ik vandaag nog vertrekken. Wij zullen elkaar wel niet meer terug zien. Jammer. Ik ontmoet zelden jonge meisjes, jong en interessant. Ik ben al vergeten en kan me absoluut niet voorstellen, hoe men zich als achttien-, negentienjarige voelt, en daarom zijn in mijn verhalen de jonge meisjes ook meestal vals, onecht. Ik zou best es een keer, een uurtje of zo, in uw schoenen willen staan, om er achter te komen hoe u denkt en wat voor wezentje u bent.

nina En ik zou best in uw schoenen willen staan.

trigorin Waarom?

nina Om te weten te komen hoe een beroemde talentvolle schrijver zich voelt. Hoe ervaart u dat, roem? Hoe voelt dat, beroemd te zijn?

trigorin Hoe? Misschien ervaar je wel niets. Daar heb ik nog nooit over nagedacht. *denkt na* Eén van de twee: of u overdrijft mijn roem, of je voelt, dat je helemaal niets voelt.

nina En als u over uzelf in de krant leest?

trigorin Als ze de loftrumpet steken, prachtig, maar als ze schelden, dan ben je twee dagen uit je humeur.

nina Wat een heerlijke wereld! Wat ben ik jaloers op u, als u dat eens wist. Het lot van de mensen is zo verschillend. De meesten slepen met veel pijn en moeite hun saai en onopgemerkt bestaan voort, als twee druppels water aan elkander gelijk, allemaal zijn ze ongelukkig, een enkeling zoals u bijvoorbeeld, één op de miljoen, valt een interessant leven ten deel, stralend, vol betekenis... U bent gelukkig...

trigorin Ik? *haalt zijn schouders op* Hm...

U praat over roem, over geluk, over een stralend, interessant leven, maar voor mij zijn dat allemaal mooie woorden. U neemt me niet kwalijk, 't is net 'marmelade' en dat eet ik nooit. U bent erg jong en erg lief.

nina U hebt een fantastisch leven.

trigorin Wat is daar nou voor moois aan? *kijkt op zijn horloge* Ik moet meteen gaan schrijven. Excuseert u mij, ik heb geen tijd... *lacht* U heeft mij, zoals men dat noemt, op mijn favoriete ekster oog getrapt en ik begin me al op te winden en word een beetje boos. Maar goed, laten we wat praten. Laten we praten over mijn fantastische stralende leven... Wel, waar zullen we beginnen?

Hij denkt kort na.

Er bestaan obsessies, waarbij een mens bijvoorbeeld dag en nacht aan de maan denkt en ik heb ook zo'n maan. Dag en nacht ben ik bezeten van één dwingende gedachte:

ik moet schrijven, ik moet schrijven, ik moet... nauwelijks ben ik met een novelle klaar, of ik moet om de één of andere reden weer een volgende schrijven, dan een derde, na de derde een vierde... Ik schrijf aan één stuk door, ik ren achter mezelf aan, ik kan niet anders.

Wat is daar nou zo stralend en fantastisch aan, als ik vragen mag? Een leeg leven, dat is 't. Kijk, ik zit hier nu met jou, ik praat, ik wind me op, maar ondertussen denk ik ieder moment aan die onafgemaakte novelle, die op mij ligt te wachten. Ik zie die wolk daar, die lijkt op een concertvleugel. Meteen denk ik: dat zou ik ergens in een verhaal moeten verwerken, dat er een wolk voorbij zeilt, die op een concertvleugellijkt. Het ruikt hier naar heliotroop. Goed onthouden: een wee-zoete geur... paarse bloem, kleur voor een weduwe, gebruiken bij de beschrijving van een zomeravond. Ik hou mijzelf en u scherp in de gaten bij iedere zin, bij ieder woord, en al die zinnen en woorden sluit ik zo vlug mogelijk op in mijn literaire voorraadkamer: ergens komt 't misschien es van pas. Wanneer ik met een werkstuk klaar ben, ren ik het theater in, of ik ga zitten vissen; even uitrusten, even jezelf vergeten, maar niks hoor, in mijn hoofd begint dat loodzware rad alweer te draaien: het nieuwe onderwerp, en alweer word ik naar de schrijftafel toe getrokken, en ik moet schrijven en schrijven. En zo gaat het altijd, altijd maar door, ik heb geen ogenblik rust voor mezelf, ik voel, dat ik mijn eigen leven opvreet, dat ik, om ergens zomaar in de ruimte aan iemand honing te geven, 't stuifmeel steel van mijn mooiste bloemen, of ik die bloemen zelf uit de grond ruk en ze vertrap. Ben

ik eigenlijk niet krankzinnig? Gedragen mijn vrienden en bekenden zich soms tegenover mij als tegenover een gezond mens?

‘Wat schrijf je nu? Waarmee ga je ons verrassen?’ Altijd hetzelfde, altijd hetzelfde en ik geloof dat al die belangstelling van mijn kennissen, hun lof, hun verrukking dat dat allemaal maar bedrog is. Ze leiden me om de tuin alsof ik krankzinnig ben en soms ben ik bang, dat zij me stiekem zullen besluipen, me in mijn nekvel pakken om me net als Poprisjin in het gekkenhuis te stoppen.

In mijn jonge jaren, mijn beste jaren, was het schrijven voor mij één lange martelgang.

Een klein schrijvertje voelt zich, vooral wanneer hem niets lukt, erg onhandig onbeholpen, overbodig, zijn zenuwen zijn gespannen, staan op springen; onweerstaanbaar voelt ie zich aangetrokken tot mensen

die met literatuur en kunst te maken hebben, maar in hun gezelschap voelt hij zich miskend, door niemand opgemerkt, is bang om iemand frank en vrij in de ogen te zien, als een hartstochtelijk speler, die geen geld heeft.

Ik heb mijn lezers nooit gezien, maar om de één of andere reden heb ik mij hen altijd vijandig en achterdochtig voorgesteld.

Ik was bang voor mijn publiek, het schrok me af, en als een nieuw stuk van me werd opgevoerd, was ’t iedere keer net alsof de donkerharigen mij vijandig gezind waren en de blondines ijskoud en onverschillig bleven.

Oh, afschuwelijk was dat! Wat was dat een kwelling!

nina Maar, als ik zo vrij mag zijn, de echte inspiratie en het hele scheppingsproces zelf, schenken die u dan geen verheven momenten van geluk?

trigorin Ja, als ik schrijf, heb ik het fijn.

En proeven corrigeren is ook fijn, maar... nauwelijks is het gedrukt, of ik verdraag 't al niet meer, en ik zie meteen dat er iets niet klopt, een fout, dat ik het helemaal niet had moeten schrijven, ik erger me, en ik voel me ellendig... *lacht* En dan leest je publiek je: 'Ja, leuk, begaafd... Leuk maar lang geen Tolstoi', of: 'Heel aardig werkje, maar 'Vaders en Zonen' van Toergenjev is beter'. En zo zal het gaan tot ik in mijn kist lig, alles zal altijd leuk en begaafd zijn, leuk en begaafd - verder niets, en als ik dood ben, zullen mijn kennissen langs mijn graf lopen en zeggen:

'Hier ligt Trigorin. Hij was een goeie schrijver, maar hij schreef slechter dan Toergenjev'.

nina Neem me niet kwalijk, ik weiger u te begrijpen, u bent eenvoudig verwend door het succes.

trigorin Welk succes? Ik ben nooit gelukkig geweest met mijzelf. Ik houd niet van mezelf als schrijver. Het ergste is dat ik in een soort roes leef en vaak zelf niet begrijp wat ik schrijf... Ik hou van dit water hier, van de bomen, de hemel, ik onderga de natuur en een onweerstaanbaar verlangen dwingt mij hartstochtelijk tot schrijven. Maar ik ben toch niet alleen maar landschapsschilder, ik ben ook nog staatsburger, ik hou van mijn vaderland, van mijn volk, ik voel, dat ik als schrijver ook verplicht ben het over 't volk te hebben, over hun lijden, over hun toekomst, over de wetenschap,

over de rechten van de mens, enzovoort enzovoort, en ik heb 't dan ook over alles, als een razende, van alle kanten word ik opgejaagd, ze maken zich kwaad op me, ik ren van de ene hoek naar de andere, als een vos die wordt afgejakkerd door de honden, ik zie, dat het leven en de wetenschap steeds maar vooruitgaan en vooruitgaan en dat ik achterblijf, altijd maar achterblijf, als een boer, die de trein heeft gemist en tenslotte besef ik, dat ik best een landschap beschrijven kan, maar dat al het andere vals is, onecht tot op het bot.

nina U bent overwerkt, en u heeft geen tijd en geen zin om zèlf te zien hoe belangrijk u bent. Weest u maar ontevreden met uzelf, voor anderen bent u geweldig en fantastisch! Als ik zo'n schrijver als u zou zijn, dan zou ik mijn leven geven voor de massa, maar ik zou me d'r ook van bewust zijn, dat het geluk van die massa alleen maar bestaat als ze zich weten te verheffen tot mijn niveau en zich dan voor mijn zegewagen spannen.

trigorin Nou, zegewagen... Ben ik 'n Agamemnon... ik?

Beiden glimlachen.

nina Terwille van zo'n geluk, een schrijfster bijvoorbeeld of een actrice te zijn, zou ik de afkeer van mijn familie kunnen verdragen, ontbering, ontgoochelingen, ik zou op een zolderkamertje kunnen wonen en alleen maar droog brood eten, gekweld door onvrede met mezelf, me bewust van mijn eigen onvolmaaktheid, maar ik zou voor dat alles roem opeisen - echte roem, die je overdondert.
Ze slaat haar handen voor het gezicht.

Het duizelt me gewoon... oef!

arkadina *vanuit het huis* Boris Aleksejevitsj.

trigorin Ik word geroepen... waarschijnlijk om koffers te pakken. En ik heb helemaal geen zin om weg te gaan. *richt zijn blik op het meer* Wat is dat toch heerlijk!... Schitterend!

nina Ziet u dat huis daar aan de overkant en die tuin?

trigorin Ja.

nina Dat was van mijn moeder, toen ze nog leefde. Ik ben daar geboren. Ik heb mijn hele leven aan dit meer gewoond en ik weet ieder eilandje er in te vinden.

trigorin Fijn is 't hier bij u! *ziet de meeuw*

En wat is dat?

nina Een meeuw. Konstantin Gavrilovitsj heeft hem doodgeschoten.

trigorin Een mooie vogel. Waarachtig, ik heb geen zin om weg te gaan. Als u Irina Nikolajevna nou 'ns overhaalde, dat ze hier blijft. *schrijft iets in zijn boekje*

nina Wat schrijft u daar?

trigorin Zo maar een krabbeltje... ik kreeg een idee... *stopt het boek weg* een idee voor een kort verhaal: aan de oever van een meer leeft van kindsbeen af een jong meisje, net zoals u; ze houdt van het meer als een meeuw, en is gelukkig en vrij als een meeuw. Maar toevallig kwam er een man langs, hij zag haar en omdat ie niets anders te doen had, maakte hij haar kapot, zoals die meeuw daar.

stilte

In het raam verschijnt Arkadina.

arkadina Boris Aleksejevitsj, waar ben je?

trigorin Ik kom meteen! *gaat en kijkt om naar Nina
tot Arkadina in het raam* Wat is er?

arkadina We blijven.

Trigorin gaat naar binnen.

nina *loopt naar voren, staat dan even in gedachten* Een droom!

derde bedrijf

Eetkamer in het huis van Sorin.

Rechts en links deuren. Een buffet. Een medicijnkastje. Midden in de kamer de tafel. Een koffer en hoedendozen, zo te zien bereidt men zich voor om te vertrekken. Trigorin zit te ontbijten. Masja staat bij de tafel.

masja Ik vertel u dit alles, omdat u schrijver bent. U kunt het misschien gebruiken. Ik zeg 't u heel eerlijk: als hij zich ernstig verwond zou hebben, was ik geen minuut langer in leven gebleven. Maar toch ben ik dapper. Ik heb mijn besluit genomen: ik zal deze liefde met wortel en tak uit mijn hart rukken.

trigorin Hoe denk je dat te doen?

masja Ik ga trouwen. Met Medvedjenko.

trigorin Met die onderwijzer?

masja Ja.

trigorin Daar zie ik het nut niet van in.

masja Liefhebben zonder hoop. Jarenlang maar wachten op iets...

Maar als ik getrouwd ben, zal er geen tijd zijn om aan liefde te denken, nieuwe zorgen zullen al de oude verstikken. En, weet u, in ieder geval is 't een verandering. Nou, zullen we d'r nog eentje nemen?

trigorin Wordt dat niet een beetje veel?

masja Ach, hier! *schent twee glaasjes vol*

U moet niet zo naar mij kijken. Vrouwen drinken meer dan u denkt. Er zijn er maar weinig die 't openlijk doen, zoals ik, de meesten drinken stiekem. Ja. En altijd wodka of cognac. *klinkt met hem* Op uw geluk!

U bent een eenvoudig mens, jammer, dat u niet blijft.

Ze drinken.

trigorin Ik heb niet de minste zin om te gaan.

masja Vraagt u haar dan, of ze blijft.

trigorin Neen, nu blijft ze niet langer. Haar zoon gedraagt zich gewoonweg te tactloos. Eerst probeert ie zichzelf dood te schieten en nu, zeggen ze, wil ie mij tot een duel uitdagen. Een waarom? Hij blaast zich op, briest als een paard, predikt nieuwe vormen... Maar er is toch plaats voor iedereen, voor nieuwelingen net zo goed als voor de ouderen... waarom elkaar verdringen?

masja Tja, en de jaloezie. Maar dat is mijn zaak niet.

stilte

Jakov gaat met een koffer van links naar rechts over het toneel.

Nina komt binnen en blijft staan bij het raam.

masja Mijn onderwijzer is niet wat je noemt een groot licht, maar 't is een goed mens en een arme stumper, en hij houdt heel veel van me. Ik heb met hem te doen. En met zijn oude moeder heb ik ook te doen. Nou ja, laat me u het allerbeste wensen. Denk niet te slecht over me. *drukt hem krachtig de hand* Ik ben u heel dankbaar voor uw vriendschap en uw aandacht... U moet mij uw boeken sturen, en mèt uw handtekening. Alleen schrijft u niet:

‘Zeer geachte mejuffrouw’, maar gewoon: ‘Voor Masja, die niet weet waar ze thuishoort en waarvoor ze leeft op deze aarde.’

’t Ga u goed!

Ze gaat weg.

nina *steekt haar tot vuist gebalde hand naar Trigorin uit* Even of on-even?

trigorin Even.

nina *zucht* Nee. Ik heb maar één erwt in mijn hand. Ik wil ’t weten: word ik actrice of niet? Als iemand me toch maar eens raad kon geven.

trigorin Daar kan ik je geen raad in geven.

stilte

nina We gaan uiteen en... zullen elkaar wel nooit meer terugzien. Alstublieft, neemt u van mij, als aandenken, dit kleine medaljon. Ik heb uw initialen erin laten graveren... en aan deze kam de titel van uw boek: ‘Dagen en nachten’.

trigorin Wat alleraardigst!

Hij kust het medaljon.

Een schitterend cadeau!

nina Denkt u af en toe eens aan mij.

trigorin Ik zal aan u denken. Ik zal aan u denken, zoals u was op die stralende dag - weet u nog? - verleden week, toen u dat frisse jurkje aan had... Wij hebben gepraat samen... en op de bank lag toen nog een witte meeuw.

nina *in gedachten verzonken* Ja, ’n meeuw...

stilte

We kunnen niet verder praten, er komt iemand... Voor uw vertrek moet u mij nog twee minuten geven, ik smeeek 't u... *gaat links af*
Op hetzelfde moment komen van rechts Arkadina, Sorin in geklede jas met ridderorde, dan Jakov, die bezig is met de bagage.

arkadina Jij blijft thuis, ouwetje, wou jij nou nog met die reumatiek van je op reis gaan en op visite?

tot Trigorin Wie was daar, die daar wegging? Nina?

trigorin Ja.

arkadina Pardon, hebben we gestoord...

gaat zitten Ik heb de indruk, dat alles gepakt is. Ik ben doodop.

trigorin *leest op het medaljon* 'Dagen en nachten.' Bladzijde 121, regel 11 en 12.

jakov *ruimt de tafel af* De hengels, moeten die ook worden ingepakt?

trigorin Ja, die zal ik nog nodig hebben.

Maar de boeken mag je aan iemand weggeven.

jakov Zeker meneer.

trigorin *in zichzelf* Bladzijde 121, regel 11 en 12. Wat staat er dan toch in die regels?

Zijn mijn boeken hier in huis?

arkadina In de werkkamer van mijn broer, in de hoekkast.

trigorin Bladzijde 121... *gaat weg*

arkadina Echt, Petroesja, je zou thuis moeten blijven...

sorin Jullie gaan weg, zonder jullie heb ik helemaal geen leven hier in huis.

arkadina En wat heb je dan in de stad?

sorin Niets bijzonders, maar toch.

Hij lacht.

De eerste steenlegging van 't een of andere regeringsgebouwen zo... Ik wil wel eens een paar uurtjes boven water komen, ik rot hier weg, ik voel me uitgekauwd, als een sigarenpeuk. Ik heb de paarden om één uur besteld, we gaan allemaal samen.

arkadina *na een stilte* Ach, hier wonen moet je toch, ga je niet zitten vervelen, vat geen kou. Let op mijn zoon. Neem hem onder je hoede, voedt hem op.

stilte

Nou ga ik weg en weet nog altijd niet, waarom Konstantin op zichzelf heeft geschoten. Ik denk dat het in hoofdzaak jaloezie geweest is, en hoe eerder ik Trigorin hier vandaan haal, hoe beter.

sorin Wat zal ik je zeggen? D'r waren ook andere redenen. 't Is 'n begrijpelijke zaak, een jonge vent, verstandig, leeft op 't platteland, in een uithoek, zonder geld, zonder positie, zonder toekomst. Niets om handen.

Hij schaamt zich en is bang voor dat nietsdoen. Ik hou bijzonder veel van hem, en hij is ook op mij gesteld, maar hij moet tóch het idee hebben, uiteindelijk gesproken, dat hij overbodig is hier in huis, alleen maar een klaploper, eentje, die genadebrood eet. 't Is toch 'n begrijpelijke zaak, zijn zelfrespect...

arkadina Eén grote zorg is ie voor me!

in gedachten Misschien kan jij hem een overheidsbaantje bezorgen.
sorin *fluit tussen zijn tanden, zegt dan besluiteloos* Ik geloof, dat het 't beste zou zijn, als jij... hem een beetje geld zou geven. In de eerste plaats moet ie zich als een behoorlijk mens kunnen kleden en zo... Kijk maar naar hem, al drie jaar lang draagt hij hetzelfde ellendige colbertje, loopt zonder overjas... *lacht* Ja, en een plezierreisje maken zou de jongen ook geen kwaad doen... Naar het buitenland misschien... Dat is toch niet zo duur.

arkadina Dat zeg jij... nou ja, een kostuum zou nog wel gaan, maar naar 't buitenland... Nee, een kostuum kan er op het ogenblik ook niet vanaf. *gedecideerd* Ik heb geen geld!

sorin *lacht*

arkadina Nee!

sorin *fluit voor zich uit* Nou ja. Neem me niet kwalijk, liefje, maak je niet boos. Ik geloof je... Je bent een goedgehartige nobele vrouw.

arkadina *in tranen* Ik heb geen geld!

sorin Als ik geld had, dan zou ik hem wat geven, vanzelfsprekend, maar ik heb helemaal niets, geen stuiver.

Hij lacht.

sorin De rentmeester pikt mijn hele pensioen in en geeft het uit aan de landbouw, de veeteelt, de bijen, en mijn geld verdwijnt in een bodemloze put. De bijen creperen, de koeien creperen, nooit krijg ik de paarden...

arkadina Ja, ik heb geld, maar ik ben toch actrice; alleen mijn garderobe al ruïneert me.

sorin Je bent goed, liefje... Ik aanbid je... Ja... Maar daar krijg ik 't
weer...

Hij wankelt.

Ik ben duizelig!

Hij houdt zich aan de tafel vast.

Ik voel me ellendig en zo.

arkadina *geschrokken* Petroesja!

Ze probeert hem te ondersteunen.

Petroesja, lieverd... *roept* Help me! Help!

Trepljov, met verbonden hoofd, komt binnen met Medvedjenko.

arkadina Hij is niet in orde!

sorin 't Is niets, 't is niets... *glimlacht en drinkt water* 't Is al
voorbij... en zo...

trepljov *tegen zijn moeder* Niet schrikken, mama, het is niet
gevaarlijk. Oom heeft dat wel meer, de laatste tijd.

tot zijn oom Je moet wat gaan liggen, oom.

sorin Heel even, ja... maar ik ga toch naar de stad... ik ga even wat
liggen, en dan ga ik...

als je dat maar begrijpt -

Hij gaat weg, leunend op zijn stok.

medvedjenko *neemt hem bij de arm*

D'r bestaat een raadsel: 's morgens op vier,

's middags op twee, 's avonds op drie...

sorin *lacht* Precies. En 's nachts op je rug. Bedankt, ik kan best op
mijn eigen benen staan...

medvedjenko Kom, u moet niet flinker doen dan u bent.

Hij en Sorin gaan af.

arkadina Wat heeft ie me laten schrikken!

trepljov 't Leven op het platteland is ongezond voor hem. Hij verveelt zich. Ja, mama, als jij nou opeens vrijgevig zou worden, en hem anderhalf of tweeduizend roebel zou lenen, dan zou hij een heel jaar in de stad kunnen wonen.

arkadina Ik heb geen geld. Ik ben actrice, geen bankier.

stilte

trepljov Mama, wil je me een schoon verband om doen. Jij kan dat zo goed.

arkadina *haalt uit het medicijnkastje jodium en een verbandtrommeltje* De dokter is laat.

trepljov Hij had beloofd om een uur of tien hier te zijn, en het is al middag.

arkadina Ga zitten.

Ze doet het verband af.

't Lijkt wel of je een tulband op hebt. Gisteren vroeg een vreemde man in de keuken, van welke nationaliteit je was. Maar het is al bijna helemaal over. Haast niets meer van te zien. *kust hem op het voorhoofd* En geen pief-paf-poef meer, als ik weg ben, hè?

trepljov Nee, mama. Dat was een moment van waanzinnige vertwijfeling, ik was mezelf niet meer meester. Het zal niet meer gebeuren. *kust haar hand* Je hebt gouden handen.

Ik weet nog goed, lang geleden, jij speelde toentertijd in het Staatstheater - ik was nog klein -toen was er bij ons op de binnenplaats een vechtpartij. Een wasvrouw, die in 't zelfde huis

woonde als wij, werd ontzettend toegetakeld. Weet je nog?
Bewusteloos hebben ze haar weggedragen... jij ging steeds naar
haar toe, bracht haar d'r medicijnen, en boende haar kinderen
schoon in de wastobbe, weet je dat niet meer?

arkadina Nee.

Zij legt hem een nieuw verband aan.

trepljov Twee danseressen woonden daar, in datzelfde huis... Ze
kwamen wel eens koffie bij je drinken...

arkadina Dat weet ik nog.

trepljov Ze waren nogal vroom.

stilte

De laatste tijd, juist de laatste paar dagen, hou ik zo innig, zo
grenzeloos veel van je, net als toen ik nog een klein kind was.
Behalve jou heb ik nu niemand meer. Alleen: waarom, waarom laat
jij je toch zo door die man beïnvloeden?

arkadina Je begrijpt hem niet, Konstantin.

't Is een man met een hoogstaand karakter...

trepljov Maar toen ie te horen kreeg, dat ik hem tot een duel uit
wou dagen, heeft zijn hoogstaand karakter hem niet verhinderd,
de lafaard te spelen. Hij gaat weg. Een smadelijke vlucht.

arkadina Wat een onzin! Ik heb hem zelf gevraagd hier weg te gaan.

trepljov Een hoogstaand karakter! Wij zitten hier zowat ruzie om
hem te maken, maar ergens in de salon of in de tuin zit hij ons uit
te lachen... maakt zich druk over Nina's ontwikkeling en probeert
haar tenslotte te laten geloven dat hij een genie is.

arkadina Jij geniet ervan om onaangename dingen tegen me te zeggen. Ik respecteer deze man en ik verzoek je in mijn aanwezigheid geen kwaad woord over hem te zeggen.

trepljov Maar ik respecteer hem niet.

Jij wilt dat ik hem ook verslijt voor een genie, maar neem me niet kwalijk, ik kan niet liegen, wat hij schrijft maakt mij misselijk.

arkadina Afgunst, anders niet. Voor mensen, die geen talent hebben, maar wel pretenties, blijft er niets anders over dan echte talenten in de grond te boren. Een schrale troost, moet ik zeggen.

trepljov *ironisch* Echte talenten! *woedend* Als het erop aankomt, heb ik meer talent dan jullie allemaal bij elkaar. *rukt zich het verband van het hoofd* Jullie routiniers, jullie hebben de vooraanstaande posities in de kunst ingepikt en alles wat jullie zèlf maken, vinden jullie waar en heeft recht van bestaan, al het andere onderdrukken en verstikken jullie! Ik erken jullie niet! Ik erken jou niet, noch hem.

arkadina Decadent...

trepljov Ga maar gauw naar je geliefde theater, en speel daar je armzalige, zouteloze stukken!

arkadina Nog nooit heb ik in zulke stukken gespeeld. Laat me met rust! Jij bent nog niet eens in staat, een armzalige revue-sketch te schrijven. Jij, burgermannetje uit Kiev! Jij klaploper!

trepljov Schraapster!

arkadina Schooier!

Trepljov gaat zitten en huilt stilletjes.

arkadina Niksnut! *loopt opgewonden heen en weer* Huil niet! Je moet niet huilen.

Ze huilt.

't Hoeft niet. *kust hem op het voorhoofd, zijn wangen, zijn hoofd*
Mijn lieve jongen, vergeef me... vergeef je zondige moeder. Vergeef mij, ongelukkige!

trepljov *omhelst haar* Als je eens wist! Ik heb alles verloren. Ze houdt niet van mij, ik kan niet meer schrijven... al mijn hoop is vervlogen...

arkadina Niet wanhopig zijn... 't Komt allemaal weer goed. Hij gaat zo meteen weg, en zij zal weer van je houden.

Ze droogt zijn tranen.

Zal je zien. Nou is 't weer goed tussen ons.

trepljov *kust haar handen* Ja, mama.

arkadina *teder* En 't is ook weer goed tussen jou en hem. Een duel is niet nodig... Dat is toch niet nodig.

trepljov Goed... Alleen, mama, als jij 't goed vindt wil ik hem niet meer ontmoeten. Dat kan ik niet aan... het gaat mijn krachten te boven...

Trigorin komt binnen.

Daar is ie... ik ga weg... *zet snel de verbandtrommel in het medicijnkastje* En het verband doet de dokter wel om...

trigorin *zoekt in een boek* Bladzijde 121... Regel 11 en 12...

Hier... *leest* 'Als je ooit mijn leven nodig hebt, kom dan en neem het.'

Trepljov raapt het verband van de grond op en gaat weg.

arkadina *kijkt op haar horloge* Zo meteen komt de wagen voor.
trigorin *voor zichzelf* Wanneer je ooit mijn leven nodig hebt, kom dan en neem het.

arkadina Je hebt alles al gepakt, hoop ik?

trigorin *ongeduldig* Ja, ja... *in gedachten* Waarom hoor ik in de roep van dat zuivere zieltje zoiets treurigs en krimpt mijn hart ineen?... Als je ooit mijn leven nodig hebt, kom dan en neem het.
tot Arkadina Laten we nog één dag blijven.

arkadina *schudt haar hoofd*

trigorin Laten we blijven!

arkadina Liefje, ik weet wat je hier houdt. Maar beheers je. Je hebt je een beetje laten gaan, word weer nuchter.

trigorin Wees jij dan ook nuchter, wees verstandig, wees redelijk, ik smeed je,

bekijk dit alles als een echte vriend...

Hij drukt haar de hand.

Jij bent in staat een offer te brengen...

Wees dan mijn vriend, laat me vrij...

arkadina *in hevige opwindning* Ben je dan zo weg van haar?

trigorin Ik word naar haar toegetrokken! Misschien is 't net dat, wat ik nodig heb.

arkadina De liefde van een meisje uit de provincie? O, wat ken jij jezelf slecht!

trigorin Soms lopen mensen te slaapwandelen, en zo voel ik me ook, terwijl ik hier met jou praat, is 't net of ik slaap en haar zie in

mijn droom... ik ben in de ban van zulke wonderbaarlijke dromen...
Laat me vrij...

arkadina *bevend* Nee, nee... Ik ben'n heel gewone vrouw, zo mag je
niet tegen me praten... Kwel me niet zo, Boris... Ik ben bang...

trigorin Als je wilt, kun je ook een buitengewone vrouw zijn. Een
jonge, prille, poëtische liefde, die je meeneemt naar de wereld van
de droom - 't is het enige, dat mij geluk kan schenken op aarde! Zo'n
liefde heb ik nog nooit beleefd... In mijn jeugd had ik daar de tijd
niet voor, toen liep ik de deur plat bij de redacties, moest ik vechten
tegen de armoede... En nu, eindelijk is deze liefde gekomen, ze
wenkt me... Wat voor zin heeft het om er voor weg te lopen?

arkadina *boos* Je bent krankzinnig geworden!

trigorin Dat zal dan wel.

arkadina Jullie spannen vandaag allemaal samen om mij te kwellen!
Ze huilt.

trigorin *grijpt naar zijn hoofd* Ze begrijpt het niet. Ze wil het niet
begrijpen.

arkadina Ben ik dan al zo oud en zo lelijk, dat je zonder je te
generen met mij over andere vrouwen kan praten? *omhelst hem en
kust hem* O, je bent stapelgek geworden. Mijn mooiste, mijn
heerlijkheid... Jij, laatste bladzijde van mijn leven!

Ze valt op haar knieën.

Mijn vreugde, mijn trots, mijn zaligheid... *omarmt zijn knieën* Als
je mij ook maar één uur verlaat, overleef ik dat niet, dan word ik
waaninnig, mijn verrukkelijke, mijn uitverkoren man, mijn
gebieder.

trigorin Er kan iemand binnenkomen.

Hij helpt haar bij het opstaan.

arkadina En wat dan nog, ik schaam me niet voor mijn liefde voor jou.

Ze kust zijn handen.

Mijn schat, mijn heethoofd, je wilt je in de waanzin storten, maar dat wil ik niet, ik laat dat niet toe...

Zij lacht.

Je bent van mij... je bent van mij... Dit voorhoofd is van mij, deze ogen zijn van mij, ook dit zachte, glanzende haar is van mij...

Je bent helemaal van mij. Je bent zo begaafd, zo wijs, je bent beter dan alle moderne schrijvers, de enige hoop van Rusland...

Je bent zo eerlijk, zo eenvoudig, zo fris, je hebt zoveel gezonde humor... Met één pennestreek schrijf jij op, waar het om gaat: het karakteristieke van een persoon of van een landschap, de mensen bij jou zijn zó levend. Oh, wie kan jou lezen zonder in vervoering te raken? Denk je, dat ik mijn held bewierook? Dat ik je vlei? Goed, kijk me aan, recht in mijn ogen... kijk... Zie ik eruit als een leugenaar? Zie je wel, ik alleen weet wat jij waard bent; ik ben de enige, die jou de waarheid zegt, mijn heerlijkheid, mijn liefste... Ga je mee? Ja? Ga je niet bij me weg?...

trigorin Ik heb geen eigen wil... Ik heb nooit een eigen wil gehad...

ben slap, zwak, altijd gehoorzaam - hoe kan een vrouw daar van houden? Neem me mee, breng me weg van hier, en laat me geen stap doen zonder jou...

arkadina *tot zichzelf* Nu is hij van mij. *luchtigjes, alsof er niets gebeurd is* Maar je kunt natuurlijk ook hier blijven, als je wilt. Ik ga alleen, en jij komt later, over een week. Heus, waarom zou je je haasten?

trigorin Nee, nee, we gaan samen.

arkadina Zoals je wilt. Samen dus, samen.

stilte

Trigorin schrijft iets in zijn boekje.

arkadina Wat schrijf je?

trigorin Ik hoorde een aardige uitdrukking vanmorgen: ‘maagden bos’. Kan me van pas komen. *rekt zich uit* Dus, we gaan op reis? Weer treinen, stations, wachtkamers, kalfskoteletten en gesprekken...

sjamrajev *komt op* Ik heb de eer u de treurige mededeling te doen, dat de paarden voor staan. Het is hoog tijd, geachte mevrouw, kom, naar het station; de trein komt binnen om twee uur vijf. Juist, dus Irina Nikolajevna, wees zo goed en vergeet niet navraag te doen: waar zit de toneelspeler Suzdaltsjev nu? Leeft ie nog? Is ie gezond? We hebben vroeger samen wel eens een glaasje gedronken... In ‘De overval op de postkoets’ heeft ie weergaloos gespeeld...

Hij speelde toen samen, dat weet ik nog goed, in Jelizavjetgrad, met de treurspeler Izmailov, ook een opmerkelijke persoonlijkheid... Overhaast u maar niet, geachte mevrouw, we hebben nog wel een minuutje of vijf.

Ze speelden ’ns ’n keertje twee samenzweerders in een of andere

draak van een stuk, en toen ze plotseling werden ontdekt, moesten ze zeggen: ‘Dit is een kwalijke zaak!’ maar Izmailov zei: ‘Dit is een zalige kwaak!’

lacht luid Een zalige kwaak!

Terwijl hij spreekt, is Jakov met de bagage bezig; een kamermeisje brengt Arkadina’s hoed, jas, parasol, handschoenen; allen helpen Arkadina bij het aankleden. Door de linkerdeur kijkt de kok naar binnen, even later komt hij aarzelend de kamer in. Polina Andrejevna komt binnen, dan Sorin en Medvedjenko

polina met een mandje bij zich Hier zijn pruimen voor op reis...

Lekker zoet. Misschien krijgt u onderweg zin om te snoepen.

arkadina U bent heel lief, Polina Andrejevna.

polina Het ga u goed, m’n lieve! Als ’t niet is gegaan, zoals ’t had gemoeten, vergeeft u me dan.

Ze huilt.

arkadina *omhelst haar* ’t Was allemaal goed, ’t was allemaal goed.

Alleen... niet huilen nu!

polina Onze tijd gaat voorbij.

arkadina Wat doe je d’r aan!

sorin *in jas met pelerine, met hoed en stok, komt uit de linkerdeur; hij loopt door de kamer* Zuster, het is tijd, als we niet te laat willen komen uiteindelijk gesproken. Ik ga alvast zitten.
gaat af

medvedjenko Ik ga lopen naar het station... om uit te wuiven. Ik ben er zo... *gaat heen*

arkadina Tot ziens, beste vrienden...

Bij leven en welzijn, zien we elkaar van de zomer terug...

Het kamermeisje, Jakov en de kok kussen haar de hand.

arkadina *vervolgt* Vergeet mij niet.

Ze geeft de kok een roebel.

Hier, een roebel, voor jullie drieën.

kok Mag ik u zeer nederig danken, mevrouw. Goeie reis! We hebben het goed bij u.

jakov God zegene u!

sjamrajev U zou ons met een briefje veel plezier doen! 't Ga u goed, Boris Aleksejevitsj!

arkadina Waar is Konstantin? Zeg hem,

dat ik wegga. We moeten toch afscheid nemen. Lief aan mij blijven denken, hoor.

tot Jakov Ik heb de kok een roebel gegeven, die is voor jullie drieën.

Allen gaan rechts af. Het toneel is leeg. Achter het toneel horen we het geroezemoes dat ontstaat als men iemand uitgeleide doet. Het kamermeisje komt terug, om het mandje met pruimen te halen, en gaat weer af.

trigorin *komt terug* Ik heb mijn wandelstok vergeten. Daar geloof ik, op het terras.

Hij wil afgaan, maar ontmoet Nina in de deuropening links.

Daar bent u, we gaan weg...

nina Ik heb gevoeld dat we elkaar nog één keer zouden zien.

opgewonden Boris Aleksejevitsj, ik heb mijn besluit genomen,

onherroepelijk, de teerling is geworpen, ik ga aan het toneel.
Morgen ben ik al niet meer hier, ik ga weg van mijn vader, ik laat
alles achter, ik begin een nieuw leven... Ik ga op reis, net als u...
naar Moskou. Daar zullen we elkaar terugzien.

trigorin *om zich heen kijkend* Ga logeren in 'Slaviansky Bazaar'...
Laat me meteen iets horen... Moltsjanovka, huize Grocholsky... ik
moet opschieten...

stilte

nina Nog één minuut...

trigorin *met gedempte stem* Je bent zo mooi... O, wat een geluk,
dat we elkaar gauw terug zullen zien!

Ze legt haar hoofd tegen zijn borst.

Ik zal die ongelofelijke ogen terugzien, die onuitsprekelijk mooie,
tedere glimlach... die zachte trekken, die uitdrukking van
engelachtige zuiverheid... m'n lieveling...

een lange kus

Tussen het derde en het vierde bedrijf verstrijken twee jaar.

vierde bedrijf

Een zitkamer in het huis van Sorin, door Konstantin Trepljov als werkkamer ingericht. Rechts en links deuren, die toegang geven tot ernaast gelegen vertrekken. Middenachter een glazen deur naar het terras. Behalve het gebruikelijke meubilair staat rechts in de hoek een schrijftafel, naast de deur links een Turkse divan, een boekenkast, boeken op de vensterbank en op de stoelen. Avond. Er brandt een schemerlamp. Het is half donker. Men hoort de bomen ruisen, de wind huilt in de schoorsteen. De nachtwaker klept zijn houten klepper. Medvedjenko en Masja komen binnen.

masja *roept* Konstantin Gavrilovitsj!

Konstantin Gavrilovitsj!

Ze kijkt rond.

Er is niemand! De ouwe vraagt ieder ogenblik, waar is Kostja, waar is Kostja... Hij kan niet leven zonder hem...

medvedjenko Hij is bang om alleen te zijn. *luistert* Wat een verschrikkelijk weer!

't Is al twee dagen zo.

masja *draait het lamplicht wat hoger* D'r staan golven op het meer. Hele hoge.

medvedjenko In de tuin is het stikdonker.

Ze moesten eindelijk dat toneeltje in de tuin eens afbreken. Het staat er zo kaal, zo lelijk, als een skelet, en het doek klappert in

de wind. Toen ik er gisteravond langs liep,
was het net, of ik erachter iemand hoorde huilen.

masja Nou ja, zeg...

stilte

medvedjenko Laten we gaan, Masja, naar huis.

masja *schudt haar hoofd* Ik blijf vannacht hier.

medvedjenko *smekend* Masja, laten we gaan. Onze kleine heeft
vast honger.

masja Ach, onzin, Matrjona geeft hem wel eten.

stilte

medvedjenko 't Is treurig. Al de derde nacht zonder moeder.

masja Wat ben jij vervelend geworden.

Vroeger zat je tenminste nog wel eens te filosoferen, maar nu is 't
alleen maar het kind, naar huis, het kind, naar huis, iets anders
komt er niet meer over je lippen.

medvedjenko Laten we gaan, Masja!

masja Ga maar alleen.

medvedjenko Je vader geeft mij geen paard mee.

masja Wel waar, vraag 't hem en je krijgt er een.

medvedjenko Misschien, ik zal 't vragen.

Dus jij komt morgen?

masja *neemt een snuifje* Morgen, ja.

Dat eeuwige gezeur...

*Trepljov en Polina Andrejevna komen binnen. Trepljov draagt een
kussen en een deken. Polina Andrejevna het overige beddegoed. Ze*

leggen het op de Turkse divan, dan gaat Trepljov aan zijn schrijftafel zitten.

masja Waar is dat voor, mama

polina *zucht* Die ouwe is net een klein kind... *gaat naar de schrijftafel en kijkt, leunend op haar ellenbogen in Trepljov's manuscript.*

stilte

medvedjenko Nou, ik ga maar. Dag, Masja. *kust zijn vrouw de hand*
Goedendag,

mamaatje. wil ook haar de hand kussen

polina *geërgerd* Nou, ga met God!

medvedjenko Goedendag, Konstantin Gavrilovitsj.

Trepljov geeft hem zwijgend een hand... Medvedjenko af.

polina *starend in het manuscript* Niemand heeft ooit kunnen denken of vermoeden, dat er uit jou, Kostja, nog eens een echte schrijver zou groeien. Maar kijk nou 'ns, God zij geloofd, je krijgt nu zelfs al geld van de tijdschriften toegestuurd... *strijkt hem over zijn haar* En hij is mooi geworden hè...

Lieve, goeie Kostja, wees toch een beetje aardiger tegen Mesjenka!

masja *het bed opmakend* Laat 'm met rust, mama!

polina *tot Trepljov* Ze is een bovenstebeste.

stilte

Een vrouw, Kostja, heeft niets nodig, alleen zo nu en dan een vriendelijke blik. Ik weet het toch zelf.

Trepljov staat op en gaat zwijgend weg.

masja Alsjeblieft, nou is ie kwaad.

Waarom dring je je zo op, is dat nodig?

polina Ik heb er zo'n verdriet van, Masjenka!

masja Daar zit ik op te wachten, zeg!

polina M'n hart breekt. Ik zie toch alles, ik begrijp alles.

masja Ach, onzin allemaal. 'n Hopeloze liefde komt alleen in romannetjes voor! Nonsens! 't Enige is, dat je je niet moet laten gaan, niet gaat zitten wachten, niet met je handen in je schoot gaat zitten wachten... Als de liefde je hart is binnengedrongen, dan moet je die uitbannen. Ze hadden ons beloofd, dat mijn man naar een ander district zal worden overgeplaatst. Wanneer we daarheen gaan vergeet ik 't allemaal... Ik ruk 't uit mijn hart met wortel en al.

Vanuit een andere kamer hoort men een melancholieke wals spelen op de piano.

polina Kostja speelt. Dat wil zeggen, dat ie treurig is.

masja *maakt heel stil twee of drie danspassen* De hoofdzaak is, mama, dat ik hem niet aldoor voor mijn ogen zie. Als ze mijn Semjon eenmaal hebben overgeplaatst, ben ik daar - geloof me - in een maand alles vergeten. Onzin, allemaal onzin.

De linkerdeur gaat open. Dorn en Medvedjenko duwen Sorin in zijn rolstoel naar binnen.

medvedjenko We zijn nu thuis met zijn zessen. En het meel kost zeventig kopeken per pond.

dorn Nou, dan kan je ook geen bokkensprongen maken.

medvedjenko U kan mooi lachen.

U zwemt in het geld.

dorn Geld? In dertig jaar praktijk, beste vriend, een praktijk, die me niet met rust liet, waarin ik nooit, overdag noch 's nachts ook maar één moment voor mezelf had, heb ik met pijn en moeite niet meer dan tweeduizend roebel gespaard, ja, en die heb ik kort geleden opgemaakt, in het buitenland. Ik heb helemaal niets.

masja *tegen haar man* Ben je nog niet weg?

medvedjenko *verontschuldigend* Ja, nou ja, als ze me geen paard geven!

masja *met bittere ergernis, halffluid* Ik wou, dat ik je nooit van mijn leven gezien had!

De rolstoel staat links in de kamer; Polina Andrejevna, Masja en Dorn gaan erbij zitten. Medvedjenko staat zorgelijk terzijde.

dorn D'r is hier anders heel wat veranderd, bij jullie. Van de zitkamer een studeerkamer gemaakt.

masja Konstantin Gavrilovitsj kan hier veel beter werken. Hij kan, als hij wil, de tuin in gaan en daar wat nadenken.

De nachtwaker klept met zijn klepper.

sorin Waar is mijn zuster?

dorn Ze is naar het station, Trigorin afhalen. Ze komt zo terug.

sorin Als mijn zuster zo nodig hier naar toe moet komen dan wil dat zeggen, dat ik gevaarlijk ziek ben.

na een kort stilzwijgen

Mooie geschiedenis, ik ben zwaar ziek, maar ondertussen geven ze mij géén medicijnen, niet één.

dorn Maar wat wil je dan hebben? Valeriaan-druppels? Soda? Kinine?
sorin Ah, moet je horen, de filosoof! Oh, wat een straf. *knikt in de richting van de divan*

Is dat voor mij opgemaakt?

polina Voor u, Pjotr Nikolajevitsj.

sorin Dank u.

dorn *begint te zingen*

De maan glijdt langs het nachtelijk zwerk.

sorin Weet je, ik heb een idee voor Kostja, voor een novelle. Het zou moeten heten: 'De man die wilde'. 'L'homme qui a voulu.' In mijn jonge jaren wilde ik zo graag letterkundige worden - maar ik ben 't niet geworden; ik had zo graag mooi willen spreken - maar ik heb altijd abominabel gesproken; *aapt zichzelf na* 'en zo en of zo meer en uiteindelijk gesproken...' en als ik soms eens kort en bondig wil zijn, breekt het zweet me aan alle kanten uit; ik heb altijd in de stad willen wonen - en alsjeblieft, de laatste dagen van mijn leven breng ik op het land door en zo.

dorn Wilde graag staatsraad worden - en is het geworden ook.

sorin *lacht* Maar daar heb ik nooit moeite voor gedaan. Dat ging vanzelf.

dorn Je onvrede met het leven spuien als je tweeënzestig bent, is niet helemaal eerlijk,
dat zul je moeten toegeven.

sorin Wat een dwarskop! Begrijp toch,
dat ik wil leven.

dorn Dwaasheid! Volgens de wet van de natuur, komt er aan ieder leven een eind.

sorin Jij praat als iemand, die 't allemaal al gehad heeft. Jij hebt 't allemaal al gehad en daarom sta jij onverschillig tegenover het leven, 't zal jou allemaal een zorg zijn. Maar als jij doodgaat, zal je ook sterven van angst.

dorn Doodsangst is 'n dierlijke angst... Die moet je onderdrukken. Bewust angst voor de dood hebben alleen degenen, die in een eeuwig leven geloven, die zijn bang vanwege hun zonden. Maar ten eerste ben jij niet gelovig, ten tweede - wat heb jij nou voor zonden begaan? Vijfentwintig jaar bij de rechtbank - dat is alles.

sorin *lacht* Achtentwintig...

Trepljov komt op en gaat zitten op een bankje aan de voeten van Sorin. Masja kijkt naar hem, aan één stuk door.

dorn We storen Konstantin Gavrilovitsj in zijn werk.

trepljov Nee, helemaal niet.

stilte

medvedjenko Mag ik u 'ns vragen, dokter, welke stad in het buitenland is u nou 't best bevallen?

dorn Genua.

trepljov Waarom Genua?

dorn Omdat 't zo'n prachtig gezicht is, die straten vol met mensen daar. Als je 's avonds je hotel uitgaat, ziet de hele straat zwart van de mensen. Je laat je meenemen door die menigte, zo maar zonder doel, hierheen, daarheen, naar links, naar rechts, je gaat er helemaal in op, ook geestelijk en je begint te geloven, dat er

werkelijk een universele ziel kan bestaan, een soort ziel van de wereld, zoals jij indertijd geschreven hebt in dat stuk van je, waarin Nina Zaretsjnaja gespeeld heeft. Tussen twee haakjes, waar zit Zaretsjnaja tegenwoordig? Waar zit ze en hoe is 't met haar?

trepljov Goed, geloof ik.

dorn Ze hebben me gezegd, dat ze een nogal eigenaardig leven heeft geleid. Wat is er gebeurd?

trepljov Dat is een lang verhaal, dokter.

dorn Maak 't dan kort.

stilte

trepljov Ze is weggelopen van huis en heeft met Trigorin een verhouding gehad. Dat wist u?

dorn Dat wist ik.

trepljov Ze had een kind. 't Kind is gestorven. Trigorin liet haar in de steek en ging terug naar zijn oude liefde, wat te verwachten was. Overigens had hij die oude liefde nooit opgegeven, maar heeft ie 't in zijn karakterloosheid bestaan, zowel bij de een als bij de ander zijn bedje te spreiden. Voor zover ik gehoord en begrepen heb, is van Nina's persoonlijke leven weinig of niets terechtgekomen.

dorn En het toneel?

trepljov Nog minder, geloof ik. Ze debuteerde in de buurt van Moskou in een theatertje voor vakantiegangers, daarna ging ze de provincie in. Ik verloor haar toen geen moment uit het oog, ik volgde haar voortdurend, waar zij was, was ik. Ze nam de ene grote rol na de andere op haar schouders, maar ze speelde ze grof, smakeloos,

schreeuwerig en met wilde gebaren. Er waren momenten dat ze niet zonder talent schreeuwde, niet zonder talent stierf, maar dat waren slechts momenten.

dorn Dat wil dus zeggen, dat ze toch talent heeft.

trepljov 't Is haast niet te begrijpen. Natuurlijk heeft ze talent. Ik heb haar gezien, maar zij wilde mij niet zien, en het hotel personeel liet me niet naar haar kamer gaan. Ik kon haar stemming begrijpen en drong niet verder op een ontmoeting aan.

stilte

Wat moet ik u nog meer zeggen? Later, toen ik weer thuis was, kreeg ik brieven van haar. Hele intelligente, warme, interessante brieven; ze beklagde zich niet, maar ik voelde, dat ze diep-ongelukkig was; iedere regel verraadde een zieke, als een snaar gespannen, zenuw. En ze was ook een beetje in de war. Ze ondertekende met: 'n meeuw. Poesjkin laat in zijn 'Waternimf' de molenaar zeggen, dat ie een raaf is, en zo herhaalde zij

in haar brieven steeds weer, dat ze 'n meeuw was. Ze is nu hier.

dorn Hoezo - hier?

trepljov In de stad, in een goedkoop logement. Al vijf dagen heeft ze daar een kamer. Ik ben naar haar toe gegaan, en hier Masja Iljnisjna ook, maar ze ontvangt niemand.

Semjon Semjonovitsj beweert dat ie haar gisteren, na het middageten door het veld heeft zien lopen, twee werst hiervandaan.

medvedjenko Ja, ik heb haar gezien.

Ze liep de andere kant op, naar de stad. Ik zei haar goeiendag, en vroeg haar, waarom ze ons niet eens komt opzoeken. Ze zei, dat ze dat doen zou.

trepljov Dat doet ze niet.

stilte

Haar vader en haar stiefmoeder willen niets van haar weten. Ze hebben wachtposten uitgezet overal, zodat ze niet te dicht bij het landgoed in de buurt komt. *gaat met de dokter naar de schrijftafel*
Op papier is 't makkelijk om filosoof te zijn, dokter, maar wat is 't moeilijk in de werkelijkheid.

sorin Het was een heel aantrekkelijk meisje.

dorn Wat?

sorin Het was een heel aantrekkelijk meisje, zeg ik. Toen staatsraad

Sorin nog actief was,

is hij zelfs nog een tijdje verliefd op haar geweest.

dorn Ouwe rokkenjager.

Men hoort Sjamrajev lachen.

polina Ik geloof dat ze terug zijn van het station.

trepljov Ja, ik hoor mama.

Arkadina en Trigorin, gevolgd door Sjamrajev, komen op.

sjamrajev *binnenkomend* Wij worden allemaal ouder, wij verweren onder invloed van de elementen, maar u, lieve mevrouw, u blijft altijd maar jong... 'n lichtgekleurd bloesje, levenslustig...
gracieuus...

arkadina Stil, dat brengt ongeluk, vervelende man.

trigorin *tot Sorin* Goedendag, Pjotr Nikolajevitsj! Hoe komt u toch aldoor maar ziek?

Dat is niet zo best! *ziet Masja, verheugd*

Masja Iljinitsjna!

masja U kent me nog? *drukt hem de hand*

trigorin Getrouwd?

masja Al lang.

trigorin Gelukkig? *begroet Dorn met een knik en Medvedjenko, gaat dan aarzelend naar Trepljov toe* Uw moeder heeft me gezegd, dat u de oude affaire hebt vergeten en niet langer boos bent.

Trepljov reikt hem de hand

arkadina *tot haar zoon* Kijk, Boris Aleksejevitsj heeft het tijdschrift meegebracht waar je nieuwe verhaal in staat.

trepljov *neemt het aan, tot Trigorin* Dank u wel. U bent erg vriendelijk.

Ze gaan zitten.

trigorin Heel veel groeten van uw bewonderaars... In Petersburg en in Moskou heeft men voor u nogal wat belangstelling, en iedereen stelt mij vragen over u. Ze vragen: wat is dat voor iemand, hoe oud is ie, is ie donker of blond? Allemaal denken ze, om de een of andere reden, dat u al niet zo jong meer bent. En niemand kent uw ware naam, omdat u onder pseudoniem schrijft. U bent net zo geheimzinnig als de man met het ijzeren masker.

trepljov Blijft u lang bij ons?

trigorin Nee, ik denk dat ik morgen alweer wegga, naar Moskou. 't Is hard nodig. Ik moet voortmaken met een verhaal dat af moet, en

ik heb ook nog beloofd ze iets te geven voor een bloemlezing. In één woord, het oude liedje.

Terwijl ze met elkaar praten, zetten Arkadina en Polina Andrejevna een speeltafel in het midden van de kamer, die zij openslaan; Sjamrajev steekt kaarsen aan, zet stoelen om de tafel. Een lottospel wordt uit de kast gehaald.

trigorin Met het weer heb ik het niet zo goed getroffen. 'n Verschrikkelijke wind. Morgenochtend, als ie is gaan liggen, ga ik wat zitten vissen aan het meer. Apropos, ik wil ook in de tuin eens een kijkje gaan nemen bij die plek, waar - weet u nog? - uw stuk gespeeld is.

Ik heb een idee, 't is nagenoeg rijp, ik moet alleen de plaats van handeling weer eens goed in mij opnemen.

masja *tot haar vader* Papa, laat mijn man alstublieft een paard nemen! Hij moet naar huis!

sjamrajev *doet haar na* Een paard... naar huis... *streng* Je hebt het zelf gezien.

Ze komen net van het station. Je kan ze toch niet weer d'r uit jagen.

masja Maar er zijn toch ook nog andere paarden...

Als ze ziet dat haar vader zwijgt, gebaart ze met haar hand.

Van jullie afhankelijk zijn...

medvedjenko Ik ga wel lopen, Masja. Echt...

polina *zucht* Lopen, met dat weer... *gaat aan de speeltafel zitten*

Mag ik u verzoeken, dames en heren.

medvedjenko Het is toch maar zes werst... Tot ziens... *kust zijn vrouw de hand* Tot ziens, mamaatje.

Zijn schoonmoeder reikt hem de hand om te kussen.

Ik wou niemand lastigvallen, maar de kleine... *knikt iedereen toe*

Tot ziens allemaal...

loopt schuldbewust af

sjamrajev Die komt er zo wel. Hij is toch geen generaal.

polina Alstublieft, dames en heren. Laten we geen tijd verliezen, straks roepen ze ons voor het avondeten.

Sjamrajev, Masja en Dorn gaan aan tafel zitten.

arkadina *tot Trigorin* Als de lange herfst-avonden komen, spelen we hier lotto.

Hier, kijk eens, het oude lottospel, waar onze moeder zaliger nog mee speelde, samen met ons, toen wij nog kinderen waren.

Wil je, tot we gaan eten, niet een partijtje met ons spelen?

Ze gaat met Trigorin aan de tafel zitten.

't Is een vervelend spel, maar als je er even

aan gewend bent, gaat 't best. *geeft ieder drie kaarten*

trepljov *het tijdschrift doorbladerend* Zijn eigen verhaal heeft hij gelezen, maar 't mijne niet eens open gesneden. *legt het tijdschrift op zijn schrijftafel, gaat dan naar de deur links; kust in het voorbijgaan zijn moeder op het hoofd*

arkadina En jij, Kostja?

trepljov Neem me niet kwalijk, ik heb niet zo'n zin... ik ga er even uit... *af*

arkadina Inzet-tien kopeken. Zet u voor mij in, dokter.

dorn Maar natuurlijk.

masja Heeft iedereen ingezet? Ik begin...

Tweëntwintig!

arkadina Heb ik.

masja Drie!...

dorn Ja.

masja Drie gezet? Acht! Eenentachtig! Tien!

sjamrajev Niet zo vlug.

arkadina Zoals ik in Charkov ontvangen ben, lieve God, het duizelt me nog steeds.

masja Vierendertig!

Men hoort achter een melancholieke wals.

arkadina De studenten brachten me een staande ovatie... Drie manden, twee kransen en dit hier... *doet een broche af en gooit hem op tafel*

sjamrajev Ja, dat is me een ding...

masja Vijftig!...

dorn Precies vijftig?

arkadina Ik had een beeldige jurk aan...

Tja, ik weet hoe ik me kleden moet.

polina Kostja speelt. Hij is verdrietig, de arme jongen.

sjamrajev In de kranten krijgt ie flink op zijn kop.

masja Zevenenzeventig!

arkadina Dat hem dat iets kan schelen!

trigorin Hij heeft geen geluk. Hij kan zijn eigen toon maar niet vinden. Hij schrijft zo vreemd, zo ongrijpbaar, alsof ie ijlt in koortsdromen. Niet één van zijn figuren leeft.

masja Elf!

arkadina *kijkt naar Sorin* Petroesja, verveel je je?

stilte

Hij slaapt.

dorn De staatsraad in buitengewone dienst doet een tukje.

masja Zeven! Negentig!

trigorin Als ik op een landgoed zou wonen als dit, aan een meer, zou ik dan ooit nog iets schrijven? Ik zou deze hartstocht in mij bedwingen en niets anders meer doen dan vissen.

masja Achtentwintig!

trigorin Een baarsje of een snoek vangen - dát is zoiets heerlijk!

dorn Ik geloof in Konstantin Gavrilovitsj!

Hij heeft iets! Hij denkt in beelden, zijn verhalen zijn kleurig en helder, en ze spreken mij sterk aan. Jammer alleen, dat hij zichzelf geen duidelijke opdracht stelt. Hij geeft een impressie, maar verder niets, en met het geven van een impressie alleen kom je niet ver.

Irina Nikolajevna, bent u blij dat uw zoon schrijver is?

arkadina Stel je voor, ik heb nog geen regel van hem gelezen. Daar had ik nooit tijd voor.

masja Zesentwintig!

Trepljov komt zachtjes binnen en gaat naar zijn schrijftafel.

sjamrajev *tot Trigorin* Boris Aleksejevitsj, wij hebben hier nog iets van u.

trigorin Wat?

sjamrajev Konstantin Gavrilovitsj heeft destijds een meeuw geschoten en u heeft me gevraagd, of ik die op wou laten zetten.

trigorin Dat weet ik niet meer. *denkt na*

Dat weet ik niet meer.

masja Zesenzestig! Een!

trepljov *doet het raam wijd open, luistert*

Wat is het donker! Ik begrijp niet, waarom ik me zo onrustig voel.

arkadina Kostja, doe het raam dicht, het tocht.

Trepljov sluit het raam.

masja Achtentachtig!

trigorin Ik heb gewonnen, beste mensen.

arkadina *vrolijk* Bravo! Bravo!

sjamrajev Bravo!

arkadina Die man heeft altijd en overal geluk. *staat op* Maar nu gaan we iets eten. Onze beroemdheid heeft vanmiddag niet geluncht. Na het eten spelen we verder.

tot haar zoon Kostja, laat die manuscripten van je met rust, kom eten.

trepljov Ik wil niet, mama, ik heb geen trek.

arkadina Zoals je wilt. *maakt Sorin wakker* Petroesja, eten!

Ze geeft Sjamrajev een arm.

Ik zal u 'ns vertellen, hoe ze mij gefêteerd hebben in Charkov...

Polina Andrejevna dooft de kaarsen op tafel, dan duwt zij samen met Dorn de rolstoel. Allen gaan door de linkerdeur af; Trepljov blijft alleen achter aan zijn schrijftafel.

trepljov wil beginnen te schrijven; leest even door wat hij al geschreven heeft Ik heb zo veel gepraat over nieuwe vormen, en nu voel ik, hoe ik zelf stap voor stap afglij naar de routine. *leest*
Een affiche op de schutting luidde... 'n Bleek gelaat,
omkranst door donkere haren...

Luidde, omkranst talentloos gedoe. *streept door* Ik begin waar de held wakker wordt door het geluid van de regen, en de rest gaat eruit. De beschrijving van de maannacht is te lang en te gezocht. Trigorin heeft er een maniertje op gevonden, die heeft het gemakkelijk. Bij hem 'glinstert op de dijk de hals van een gebroken fles en werpt het molenrad een donkere schaduw' - en klaar is de maannacht. Maar ik heb het over 'het bevende licht, het stil getwinkel van de sterren, de verre klank van een klavier, wegstervend in de stille, zoetgeurende lucht...' 't Is onverdraaglijk.
stilte

Ja, ik kom meer en meer tot de overtuiging, dat het niet gaat om oude of nieuwe vormen maar dat je gewoon schrijft, zonder te denken aan welke vorm dan ook, dat je alleen neerschrijft, wat recht uit je hart komt.

Iemand klopt aan het venster, vlakbij de schrijftafel.

Wat is dat? kijkt door het raam Niets te zien... *opent de glazen deur en kijkt de tuin in* Daar rent iemand de trap af. *roept* Wie is daar?

Hij gaat af; men hoort hem vlug over het terras gaan; een halve minuut later komt hij met Nina Zaretsjnaja terug.

Nina! Nina!

Nina legt haar hoofd tegen zijn borst en huilt zacht.

trepljov *ontroerd* Nina! Nina! Jij bent het... Jij... Alsof ik het gevoeld heb, de hele dag lag er een zware steen op mijn hart.

helpt haar hoed en cape afdoen O, mijn liefste, mijn allerliefste, ze is gekomen! We moeten niet huilen.

nina D'r is iemand.

trepljov D'r is niemand.

nina Doe de deur op slot, anders komt er iemand binnen.

trepljov Er komt niemand binnen.

nina Irina Nikolajevna is hier, dat weet ik.

Doe de deur op slot.

trepljov *sluit de rechterdeur af, gaat dan naar de linker* Hier zit geen slot op. Ik zet er een stoel voor. *zet een leunstoel tegen de deur*

Niet bang zijn, er komt hier niemand binnen.

nina *kijkt hem doordringend aan* Laat me naar je kijken. *kijkt dan om zich heen* Warm is het, fijn... Hier was vroeger de zitkamer.

Ben ik erg veranderd?

trepljov Ja... Je bent magerder geworden, en je ogen zijn groter.

Nina, 't is zo vreemd om je te zien. Waarom heb je me niet willen ontvangen? Waarom ben je niet eerder gekomen? Ik weet, dat je al bijna een week hier bent... Iedere dag ben ik een paar keer naar je toegegaan, ik heb onder je raam gestaan als een bedelaar.

nina Ik was bang dat je me zou haten.

Ik droom iedere nacht, dat je me aankijkt en me niet herkent. Als je eens wist! Vanaf het ogenblik, dat ik hier ben, heb ik aan één stuk door rondgezworven... bij het meer. Ik ben zo vaak in de buurt van je huis geweest, maar ik bracht 't niet op om naar binnen te gaan.

Laten we gaan zitten.

Ze gaan zitten.

Laten we gaan zitten en praten, praten. Het is fijn hier, warm, gezellig... Hoor je - de wind? Bij Toergenjev staat ergens:

Gelukkig hij, die in zulke nachten een dak boven zijn hoofd heeft,... die een warm hoekje heeft.

Ik ben 'n meeuw... Nee, dat niet. *wrijft zich over het voorhoofd*

Wat zei ik nou? Ja... Toergenjev...

En moge God alle dakloze zwervers genadig zijn...

Laat maar.

Ze snikt.

trepljov Nina, je huilt weer... Nina!

nina 't Is niets, het lucht me op...

Ik heb al twee jaar niet gehuild. Gisteravond was ik in de tuin, om te kijken of ons toneeltje er nog was. En het was er nog steeds. Ik begon te huilen, voor het eerst sinds twee jaar, en ik voelde me echt een beetje opgelucht van binnen. Kijk maar, ik huil al niet meer.

neemt zijn hand Zo, dus jij bent nu schrijver...

Jij schrijver, ik actrice... We zitten in hetzelfde schuitje... Ik had

zo'n vrolijk leven, zo kinderlijk - je wordt 's morgens wakker en je begint te zingen; ik heb van je gehouden, droomde van roem, en nu? Morgen ga ik met de trein, in alle vroegte naar Jeletz, derde klas... tussen de boeren, en in Jeletz zullen kunstgevoelige kooplieden me lastig vallen met hun attenties. Het leven is hard!

trepljov Waarom naar Jeletz?

nina Ik heb daar een engagement voor de hele winter. Het is tijd om te gaan.

trepljov Nina, ik heb je vervloekt, gehaat, je brieven en je foto's verscheurd, maar tegelijkertijd wist ik, dat mijn hart voor eeuwig aan jou toebehoort. Ik moet van jou houden, 't kan niet anders, Nina. Sinds ik jou verloren heb en begonnen ben met publiceren, is het leven voor mij onverdraaglijk geworden - ik lijd... Mijn jeugd werd als het ware ineens afgekapt, ik heb het gevoel of ik al negentig jaar op de wereld ben. Ik noem je naam, ik kus de grond waarop je hebt gelopen; waar ik ook keek, overal zag ik je gezicht, je lieve glimlach, die de beste jaren van mijn leven heeft verlicht...

nina *verloren* Waarom praat je zo? Waarom praat ie zo?

trepljov Ik ben eenzaam, niemand die mij verwarmt, die mij genegenheid schenkt,
ik heb het koud, alsof ik in een kelder zit,
en wat ik ook schrijf, 't is allemaal droog, hard, duister. Blijf hier, Nina, ik smeeek 't je,
of laat me met je meegaan!

Nina zet haastig haar hoed op, gooit haar cape om.

trepljov Nina, waarom? In godsnaam, Nina... *ziet toe, hoe zij zich aankleedt;*

stilte

nina Mijn paarden staan bij het tuinhek.

Je moet niet met me meegaan, ik kom er wel alleen... *in tranen*

Geef me een beetje water...

trepljov *geeft haar te drinken* Waar ga je nu heen?

nina Naar de stad.

stilte

Is Irina Nikolajevna hier?

trepljov Ja... Donderdag ging 't ineens slecht met mijn oom, we hebben haar een telegram gestuurd dat ze moest komen.

nina Waarom zeg je dat je de grond hebt gekust, waarop ik heb gelopen? Doodslaan moesten ze me. *leunt tegen de tafel* Ik ben zo moe! Ik wou dat ik kon uitrusten... uitrusten! *richt haar hoofd op* Ik - ben de meeuw...

Nee, dat niet. Ik - ben actrice. Nou ja! *hoort Arkadina en Trigorin lachen, luistert; loopt dan naar de linkerdeur en kijkt door het sleutelgat* Hij is ook hier... *gaat terug naar Trepljov*

Nou ja... 't geeft niet... Ja... Hij geloofde niet in toneel, hij heeft altijd maar wat om mijn dromen gelachen, en langzamerhand verloor ik ook mijn geloof en ik gaf de moed op.

En toen het liefdesverdriet, de jaloezie en de voortdurènde angst om het kindje... Ik voelde me kleinzielig, een niets, ik speelde stompzinnig... Ik wist niet, waar ik met mijn handen moest blijven, hoe ik moest staan op het toneel, ik kon mijn stem niet meer

beheersen. Je kunt je niet voorstellen, wat dat is, als je merkt, dat je afschuwelijk staat te spelen.

Ik ben 'n meeuw. Nee, nietwaar... Weet je nog, dat je eens een meeuw hebt neergeschoten? Maar er kwam een man langs, hij zag haar en omdat hij niets anders te doen had, maakte hij haar kapot. Een onderwerp voor een kort verhaal. Dat is het niet... *wrijft zich over het voorhoofd* Waar had ik 't over?... Over 't toneel. Ik ben niet meer zo... Ik ben een echte actrice, ik vind het een genot om te spelen, het inspireert me, op het toneel leef ik in een roes en voel ik me heerlijk. Maar nu, nu ik hier ben, ga ik veel wandelen, veel wandelen en dan denk ik na, ik denk na en ik voel hoe ik met de dag sterker word van binnen...

Ik weet nu, ik begrijp nu, Kostja, dat 't in ons werk - of we nou toneelspelen of schrijven - niet gaat om roem, niet om schone schijn, niet om alles waar ik van gedroomd heb, maar dat we moeten kunnen lijden. Ons kruis moeten dragen en geloven. Ik geloof, en het doet me niet meer zo'n pijn, en als ik aan mijn beroep denk, ben ik niet bang voor het leven.

trepljov bedroefd Jij hebt je weg gevonden, jij weet waarheen je gaat, maar ik drijf nog steeds rond in een chaos van dromen en beelden, zonder te weten wie of wat daar iets aan heeft. Ik heb geen geloof en ik weet niet waartoe ik geroepen ben.

nina luistert Ssst... Ik ga. Vaarwel. Als ik een groot actrice ben geworden, kom dan naar me kijken. Afgesproken? Maar nu... *drukt*

hem de hand Het is al laat. Ik kan haast niet meer op mijn benen staan... ik ben doodop, ik zou wel wat willen eten...

trepljov Blijf dan, ik haal iets voor je te eten...

nina Nee, nee... Je moet niet met me meegaan, ik kom er wel alleen... mijn paarden staan vlakbij... Dus ze heeft hem meegebracht? Nou ja, doet er ook niet toe. Als je Trigorin ziet, zeg hem dan niets... Ik hou van hem. Ik hou zelfs nog meer van hem dan vroeger... Een onderwerp voor een kort verhaal... Ik hou van hem, ik hou verschrikkelijk veel van hem, wanhopig veel. Fijn was het vroeger, Kostja! Weet je nog? Wat een helder, warm, blij, zuiver leven en wat een gevoelens - gevoelens als tedere, sierlijke bloemen... Weet je nog?

Zij citeert.

Mensen, leeuwen, adelaars en patrijzen, gehoornde herten, ganzen, spinnen, stomme vissen, die in het water wonen. Zeesterren en alles wat niet met het oog kan worden waargenomen, in één woord alles wat leeft, alles wat leeft, alles wat leeft, heeft zijn kommervolle kringloop beëindigd... is uitgedoofd, weggekwijnd, uitgestorven... Reeds duizenden eeuwen zijn voorbij; sedert deze aarde een levend wezen heeft gedragen en deze arme maan ontsteekt nu vergeefs haar lantaarn.

De kraanvogels ontwaken niet meer schreeuwend in de weide en de meikevers zoemen niet meer in de lindehaag.

Ze omhelst Trepljov heftig en loopt door de glazen deur naar buiten.

trepljov *na een stilte* Als niemand haar maar in de tuin tegenkomt en het dan aan mama zegt. Dat zou niet goed zijn. Dat zou haar kunnen ergeren...

De volgende twee minuten verscheurt hij zwijgend al zijn manuscripten en gooit ze onder de tafel, dan doet hij de rechterdeur open en gaat af.

dorn *probeert de linkerdeur te openen* Eigenaardig. De deur zit op slot. *komt binnen en zet de stoel op zijn plaats* Een wedloop met hindernissen.

Arkadina, Polina Andrejevna, gevolgd door Jakov met flessen en Masja. Daarna Sjamrajev en Trigorin.

arkadina Zet de rode wijn en het bier voor Boris Aleksejevitsj maar hier neer, op de tafel. We gaan spelen en drinken. Ga zitten, lieve mensen.

polina *tot Jakov* Breng de thee nu ook maal binnen. *steekt de kaarsen aan, gaat zitten aan de speeltafel*

sjamrajev *neemt Trigorin mee naar de kast* Hier is dat ding waar ik 't zoëven over had... *haalt de opgezette meeuw uit de kast* Geheel volgens opdracht.

trigorin *bekijkt de meeuw* Ik weet er niets meer van. *denkt heel even na* Ik weet er niets meer van.

Rechts achter op het toneel klinkt een schot, iedereen schrikt.

arkadina *geschrokken* Wat was dat?

dorn Niets. Zeker iets gesprongen in mijn reisapotheek. Maakt u niet ongerust. *gaat af door de rechterdeur; komt na een halve minuut terug* Precies wat ik dacht. Er is 'n fles met aether gesprongen. *begint te zingen*

En weer lig ik hier aan je voeten...

arkadina *gaat aan tafel zitten* Poeh, ben ik even geschrokken... Dat deed me denken aan die keer, dat... *slaat de handen voor haar ogen* 't Werd me waarachtig zwart voor de ogen...

dorn *bladert een tijdschrift door, tot Trigorin* Hier stond een artikel in, twee maanden geleden... een brief uit Amerika, en ik wou u 's vragen, onder andere... *pakt Trigorin om het middel en leidt hem naar voren...* omdat de kwestie mij bijzonder interesseert... *met gedempte stem* Breng Irina Nikolajevna van hier. 't Zit namelijk zo... Konstantin Gavrilovitsj heeft zichzelf doodgeschoten...

'n Meeuw ging, in deze vertaling vanuit het Russisch, in première bij Het Publiekstheater op 10 januari 1977 in de Stadsschouwburg van Amsterdam

arkadina Ellen Vogel
trepljov Wim van der Grijn
sorin Jan Retèl
nina Josée Ruiten
sjamrajev Frans Vorstman
polina Ann Hasekamp
masja Petra Laseur
trigorin Eric Schneider
dorn Hans Boswinkel
medvedjenko Hans Croiset
jakov Henk Reijn
kok Hans van den Berg
dienstmeisje Maya Kunst

Regie Ton Lutz

De titel *'n Meeuw* is voortgekomen uit de regieopvatting: iedereen in het stuk is 'vleugellam'. Het Russisch kent geen lidwoorden, daarom is het *'n Meeuw* genoemd

Anton Tsjechov (1860-1904) studeerde medicijnen in Moskou. Zijn studie oefende een beslissende invloed op hem uit; hij zag in de wetenschap het werktuig voor de vooruitgang.

Hij was grootmeester van het korte verhaal en toonaangevend toneelschrijver. *Platonov*, zijn eerste toneelstuk, dat hij schreef toen hij nog studeerde (waarschijnlijk in 1878), werd na zijn dood in een kluis gevonden.

Toneelwerk:

Platonov* - 1878

Ivanov - 1887-1889

De meeuw - 1896

Oom Wanja - 1897

Drie zusters - 1900-1901

De kersentuin - 1903-1904

Eenakters:

Langs de grote weg* - 1885

Een zwanenzang - 1887-1888

De beer - 1888

Het huwelijksaanzoek - 1888-1889

De bruiloft* - 1889-1890

Onreine treurspelen - 1889-1890

Het jubileum - 1891

Over de schadelijkheid van tabak - 1902

* Deze teksten verschenen eerder in de reeks van De Nieuwe
Toneelbibliotheek (# 82, en 88)

Chiem van Houweninge (1940) is acteur en scenarioschrijver. Hij studeerde Culturele Antropologie en Dramaturgie aan de Universiteit van Amsterdam. In 1965 stapte hij over naar de Amsterdamse toneelschool waar hij in 1969 eindexamen deed. Hij debuteerde in *De rozenoorlogen* en speelde aansluitend bij het Nieuw Rotterdams Toneel, het Amsterdams Toneel en het Publiekstheater. Daarnaast schreef hij vele toneelstukken, tv- en filmscenarios (o.a. *Zeg eens A* en *Oppassen*).

Samen met Ton Lutz vertaalde hij vijf toneelstukken van Tsjechov vanuit het Russisch, omdat hij in militaire dienst opgeleid was tot vertaler/tolk Russisch. Van Houweninge maakte de eerste versie van de vertaling, waarna Lutz en hij samen de tekst definitief maakten.

Ton Lutz (1919-2009) was acteur, regisseur en voormalig artistiek leider. Hij werkte voor verschillende gezelschappen zoals het Nederlands Volkstoneel, Toneelgroep Comedia, de Nederlandse Comedie, het Rotterdams Toneel, Zuidelijk Toneel Globe en het Publiekstheater. Bij Zuidelijk Toneel Globe in Eindhoven werd Lutz artistiek leider, als opvolger van Karl Guttman. Hier bracht hij zijn grote kennis van Tsjechov in, opgedaan bij de Russische regisseur Pjotr Sjarov die na de Tweede Wereldoorlog in Nederland werkte.